

ABSTRAKT

Abstrakt česky

Diplomová práce se zabývá analýzou vývoje daňových nedoplatků v Slovenské republice od roku 2000, příčinami jejich vzniku a neustálého růstu. Hodnotí současný stav daňových nedoplatků a faktory, které vedou daňové subjekty k přiznání, ale nezaplacení daně, respektivě neodvedení v správné výšce. Pojednává o způsobech daňové exekuce a úrovni vymáhání jako nuceného výkonu, který sleduje zaplacení anebo snížení daňových nedoplatků. Na základě analýz současného stavu navrhuje opatření, které by měli dopomoci ke zefektivnění práce daňových exekutorů v oblasti vymáhání daňových nedoplatků, k eliminaci vzniku daňových nedoplatků a ke snížení, respektivě spomaování jejich růstu.

Abstrakt ve světovém jazyce

The thesis deals with an analysis of trends in the area of tax arrears in the Slovak Republic since year 2000 and the reasons of persistence and continuous rise of these. The current status of tax arrears is investigated and factors leading to situation whereby tax subjects submit tax returns but fail to settle their tax liability or fail to settle the correct amount thereof. The thesis further deals with separate methods of tax liability distraint and a level of tax recovery resulting from an enforced exaction of taxes in order to ensure that the tax liability is duly settled or amount of tax arrears reduced. Based on an analysis of current status the thesis outlines suggestions of measures that might be of benefit and make the work of tax distrainers in the area of recovering tax arrears more effective by eliminating the occurrence or reducing and slowing further rise of tax arrears.

ÚVOD	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ ANALÝZY DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV.....	10
1.1 DEFINÍCIA DANÍ A ICH VÝZNAM	10
1.2 DAŇOVÁ SÚSTAVA	12
1.3 DAŇOVÝ NEDOPLATOK.....	15
1.4 LEGISLATÍVA UPRAVUJÚCA VYMÁHANIE DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV	17
1.4.1 Postup správcu dane pri vymáhaní pred exekučným konaním.....	21
1.4.2 Daňové exekučné konanie	22
1.4.3 Postup správcu dane v exekučnom konaní.....	24
1.5 ZHRNUTIE TEORETICKÝCH VÝCHODÍSK	28
II. PRAKTICKÁ ČÁST	29
2 ANALÝZA TEORETICKÝCH VÝCHODÍSK VYMÁHANIA DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV	30
2.1 PRÍČINY VZNIKU DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV	30
2.2 VÝVOJ DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV	34
2.3 ČLENENIE DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV	36
2.4 ZHRNUTIE ANALYTICKEJ ČASTI TEORETICKÝCH VÝCHODÍSK VYMÁHANIA	42
3 ANALÝZA VYMÁHANIA DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV	45
3.1 KRITÉRIÁ PRE POSUDZOVANIE POSTUPOV PRI VYMÁHANÍ NEDOPLATKOV	47
3.2 SÚČASNÝ STAV VYMÁHANIA	48
3.3 ZHRNUTIE ANALYTICKEJ ČASTI VYMÁHANIA DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV	56
4 PROJEKT ZVYŠOVANIA EFEKTÍVNOSTI VYMÁHANIA DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV	58
4.1 OPATRENIA NA ELIMINÁCIU VZNIKU A RASTU DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV.....	60
4.2 OPATRENIA NA ZEFEKTÍVNENIE VÝKONU DAŇOVEJ EXEKÚCIE	62
4.3 OPATRENIA NA ZVÝŠENIE EFEKTÍVNOSTI VYMÁHANIA NEDOPLATKOV Z DAŇOVEJ KONTROLY	67
4.4 LEGISLATÍVNE OPATRENIA.....	69
4.5 OPATRENIA NA ZEFEKTÍVNENIE VYUŽÍVANIA DAŇOVÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU.....	73
5 MOŽNÉ RIZIKÁ A PROBLÉMY S APLIKÁCIOU PROJEKTU DO PRAXE	84
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	91
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	93
SEZNAM GRAFŮ.....	94

SEZNAM TABULEK	95
-----------------------------	-----------

ÚVOD

Transformácia slovenskej ekonomiky na nové podmienky hospodárenia a podnikania si vynútila zmeny vo všetkých sférach ekonomického života spoločnosti. Zavedením novej daňovej sústavy v roku 1993 bol začatý proces, ktorým Slovenská republika postupne vytvárala a vytvára správu daní obvyklú pre krajiny s ekonomikou založenou na trhových princípoch.

Od tohto obdobia začali orgány daňovej správy viesť podrobnú evidenciu nedoplatkov a z porovnávaní medziročných štatistík vyplynulo, že evidovaná výška týchto nedoplatkov sa z roka na rok zvyšuje. V snahe obmedziť ich nárast, sa začala do popredia natíkať otázka hľadania príčin tohto stavu a určenia príslušných opatrení ich eliminácie. Významnou časťou naplňovania príjmov štátneho rozpočtu je aj vymáhanie daňových nedoplatkov v prípadoch, ak daňový subjekt daň nezaplatí dobrovoľne. To je jeden z dôvodov, prečo je potrebné sa problematikou daňových nedoplatkov dôslednejšie zaoberať a prečo som sa rozhodla spracovať diplomovú prácu na túto tému.

Predkladaná diplomová práca sleduje zásadnú ideu efektívnosti vymáhania daňových nedoplatkov a podporu dobrovoľného plnenia daňových povinností, keď najhospodárnejším spôsobom výberu daní je dobrovoľná zhoda daňových subjektov s dodržiavaním daňových zákonov.

Cieľom práce je analyzovať stav vymáhania daňových nedoplatkov a na jeho základe navrhnúť opatrenia na zvýšenie efektívnosti vo vymáhaní.

V prvej kapitole budem popisovať teoretické východiská, definujem základné pojmy súvisiace s daňami a princípy, na ktorých je daňová sústava postavená, definujem daňové nedoplatky v súvislosti s platnými zákonmi, legislatívu

upravujúcu vymáhanie daňových nedoplatkov a postup vykonávania núteného výkonu výberu daní – daňovej exekúcie.

V druhej kapitole sa sa budem zaoberať faktormi majúcimi vplyv na vznik a existenciu daňových únikov, analýzou príčin vzniku daňových nedoplatkov a popisom vývoja daňových nedoplatkov v Slovenskej republike od roku 2000 do roku 2004 . V tejto časti diplomovej práce sa zameriam aj na členenie daňových nedoplatkov podľa rôznych kritérií, ktoré odrážajú ich vývoj a môžu mať vplyv na ďalšie úkony správcu dane.

V tretej kapitole sa zameriam na zhrnutie výsledkov uskutočnenej analýzy, ktorými sú najčastejšie príčiny rastu daňových nedoplatkov.

Na základe výsledkov analýzy uskutočnej v predchádzajúcej kapitole vo štvrtej kapitole navrhнем opatrenia v oblasti podpory dobrovoľného plnenia daňových povinností, opatrenia a možnosti ďalšieho skvalitňovania činnosti daňových orgánov s orientáciou na zníženie evidovaného stavu daňových nedoplatkov, opatrenia na zvýšenie efektívnosti vymáhania nedoplatkov z daňovej kontroly, legislatívne opatrenia a opatrenia na zefektívnenie využívania daňového informačného systému.

V piatej kapitole sa budem zaoberať možnými problémami a rizikami pri aplikácii projektu do praxe.

zhľadom na to, že skúmaná oblasť daňových nedoplatkov je veľmi široká, nebolo možné na obmedzenom rozsahu diplomovej práce postihnúť všetky relevantné problémy. Snažila som sa preto zamerať na najvýznamnejšie činitele ovplyvňujúce výšku daňových nedoplatkov a v súlade so stanoveným cieľom diplomovej práce navrhnúť také opatrenia, ktoré prispievajú k zvyšovaniu efektívnosti vymáhania daňových nedoplatkov.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ ANALÝZY DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV

V tejto časti diplomovej práce budem popisovať teoretické východiská, definujem základné pojmy súvisiace s daňami a princípy, na ktorých je daňová sústava postavená, definujem daňové nedoplatky v súvislosti s platnými zákonmi, legislatívu upravujúcu vymáhanie daňových nedoplatkov a postup vykonávania núteného výkonu výberu daní – daňovej exekúcie.

1.1 Definícia daní a ich význam

Dane predstavujú systém povinných platieb, ktorými sa sústreďuje časť dôchodku spoločnosti do ústredného peňažného fondu za účelom zabezpečenia riadneho plnenia funkcií štátu. Dane patria do skupiny štátnych a iných verejných príjmov a popri poplatkoch, cle a ďalších platbách predstavujú najdôležitejšiu príjmovú zložku štátneho rozpočtu. Vyjadrujú autoritatívny princíp štátnej moci a súčasne aj princíp podielu právnických a fyzických osôb na financovaní potrieb štátu. Vo svojej podstate predstavuje daň nútené odňatie časti národného dôchodku, ako aj osobných dôchodkov na zabezpečenie štátnych potrieb. [1]

Podľa môjho názoru je veľmi výstižnou definíciou pojmu daň aj definícia Kvety Kubátovej: „Daň je definovaná ako povinná, nenávratná, zákonom určená platba do verejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. při každém převodu nemovitosti).“ [2] Táto definícia pojmu daň je pre slovenskú daňovú sústavu plne vyhovujúca, ale z dôvodu, že v podmienkach Slovenskej republiky boli niektoré daňové zákony zdaňujúce určité formy prevodu nehnuteľností zrušené, časť uvedená v zátvorke sa k slovenskému výkladu tohto pojmu nemôže vzťahovať.

Za účelom zabezpečenia ich záväznosti a vynútiteľnosti boli a sú upravené právnou formou. Základné daňové náležitosti obsahuje samotný daňový zákon (čiže zákon o príslušnej dani) a spravidla doplnkové náležitosti (spoločné pre všetky alebo viacero daní) sú v inom spoločnom daňovom zákone.

Obsahom každej dane sú daňové prvky, ktoré tvoria základné právne náležitosti určitého daňového vzťahu. K základným daňovým prvkom patria: subjekt dane, predmet dane, základ dane a sadzba dane.

Daňovým subjektom je ten, kto je na základe zákona povinný platiť alebo odvádzať daň, teda je nositeľom daňového bremena.

Predmet dane je objekt, na ktorý je zameraná daňová povinnosť. Je to majetok, výnos z majetku, príjem alebo dôchodok, ale aj iné hodnoty (napr. autorské práva) a pod.

Základ dane je kvalitatívne vymedzenie príslušného predmetu dane, t. j. vyjadrenie toho, z čoho sa daň vyrubuje. Vypočítavanie základu dane závisí od predmetu dane. Základom dane môže byť rozdiel medzi príjmami a výdavkami, cena za zdaniteľné plnenie, výmera zastavaných plôch, množstvo výrobkov určené napríklad v kusoch, tonách, litroch, pri ktorých vznikne daňová povinnosť.

Sadzba dane vyjadruje výšku daňovej povinnosti z určeného základu dane v peňažnom vyjadrení. Môžeme ju vyjadriť buď percentuálnym pomerom zo základu dane alebo priamo, istou peňažnou sumou na určenú mernú jednotku.

Z mnohých definícií pojmu daň uvádzame tú, ktorá podľa nášho názoru v sebe zahŕňa všetky podstatné atribúty tohto inštitútu.

Daň je povinná zákonom určená neúčelová a neekvivalentná platba, ktorú daňové subjekty platia a odvádzajú v presne určenej výške a v stanovených lehotách do príslušného verejného rozpočtu. [3]

Z ekonomicko – finančného hľadiska dane predstavujú fiškálny vzťah, ktorý je síce jednostranný (t. j. daňový subjekt je povinný

platiť alebo odvádzať štátu daň bez protihodnoty) a jeho zmyslom je zabezpečenie potrebných príjmov pre verejné rozpočty, ale zároveň je aj zo strany štátu vynútiteľný a možno ho využiť k stimulácii alebo ovplyvňovaniu daňových subjektov. Tie sledujú koncepciu daní z toho dôvodu, že vláda daňami rozdeľuje ich príjmy (dôchodky) a mení majetkové pomery (bohatstvo) medzi daňovými subjektami – priamymi a nepriamymi daňami (ktoré sú súčasťou cien) a ovplyvňuje spotrebu. Koncepcia daní môže odrádzať od záujmu o podnikanie, o tvorbu kapitálu, môžu sa zvyšovať daňové úniky a pod.

Vplyv daní na proces rozdeľovania príjmov, majetku, na zmenu spotreby a pod. má aj ďalšiu ekonomicko – finančnú stránku, a to jeho prejav v procese rozhodovania (či sa vzhľadom na koncepciu priamych daní daňovníkovi vyplatí pracovať, alebo dať prednosť voľnému času, či má zmysel vôbec podnikáť, sporiť, investovať a pod.). Z toho vyplýva, že pri koncipovaní najmä priamych daní sa rozhoduje aj o budúcom vývoji spoločnosti.

Z hľadiska naplňania mimofiskálnych cieľov ide o vedomé využívanie daní ako nástroja hospodárskej a sociálnej politiky. Ochrana domácej produkcie, podpora určitých druhov výrob a obmedzovanie spotreby niektorých druhov tovarov prostredníctvom spotrebných daní spočívajú v národohospodárskej úlohe daní. Sociálna úloha daní sa na druhej strane prejavuje v tom, že by mali primerane zaťažovať nielen podnikateľské subjekty, ale aj jednotlivé skupiny obyvateľstva.

1.2 Daňová sústava

Daňovú sústavu tvorí systém daní, platných v určitom období, na určitom území, legislatívne podložených a v reálnej praxi daňovníctva uplatňovaných. [4]

Samotný daňový systém je širší pojem, ktorý okrem sústavy daní zahŕňa aj právne, organizačne a technicky konštituovaný systém inštitúcií, ktoré zabezpečujú správu daní a systém nástrojov, metód a pracovných postupov, ktoré tieto inštitúcie uplatňujú vo vzťahu k daňovým subjektom.

Štruktúru daňovej sústavy ovplyvňuje predovšetkým historický vývoj ekonomického systému a zriadenia, politicko – ekonomická orientácia spoločnosti a ciele hospodárskej politiky štátu. Na tvorbe a usporiadaní daňového systému sa zákonite podieľajú aj niektoré ďalšie faktory, okrem tých, ktoré ovplyvňujú podobu daňovej sústavy. K dlhodobým faktorom patria najmä demografické, technologické a ekologické zmeny; krátkodobým faktorom je napríklad zmena politického vnímania niektorých funkcií daní a verejných financií vôbec ako následok výsledku volieb. [5]

V súčasnosti platná daňová sústava Slovenskej republiky je výsledkom daňovej reformy uskutočnenej v rokoch 1991 a 1992, ktorej koncepcia sa začala pripravovať už v roku 1990 v podmienkach ekonomiky ČSFR. Hlavným cieľom daňovej reformy bolo vybudovať daňovú sústavu, ktorá bude zodpovedať novej úlohe štátneho rozpočtu, otvorenosti ekonomiky, progresívnym daňovým zásadám a zároveň bude pružná a efektívna. [6]

Novovytvorená daňová sústava sa mala svojou konštrukciou približovať daňovým sústavám vyspelých štátov Európy a mala využívať motivačnú a stimulačnú funkciu daní s cieľom podpory štrukturálnych zmien v ekonomike, rozvoja podnikateľských aktivít, vytvárania rovnakých konkurenčných podmienok, podpory vstupu a pôsobenia zahraničného kapitálu a dostatku prostriedkov v štátnom rozpočte. Nakoľko dane sú v určitej miere aj faktorom riešenia sociálnej politiky tým, že značne ovplyvňujú sociálny potenciál, jedným z cieľov reformy bolo aj postupné znižovanie daňového zaťaženia.

Dňom 1.1.1993 nadobudli účinnosť všetky daňové zákony tvoriace legislatívny základ novej daňovej sústavy Slovenskej republiky, ktorá obsahuje tieto dane:

1. Daň z pridanej hodnoty,
2. Spotrebné dane, a to:
 - a) daň z minerálnych olejov,
 - b) daň z liehu,
 - c) daň z piva,
 - d) daň z vína,
 - e) daň z tabaku a tabakových výrobkov.
3. Dane z príjmov:
 - a) daň z príjmu fyzických osôb,
 - b) daň z príjmu právnických osôb.
4. Daň z nehnuteľností,
5. Cestná daň (od 1.1.2005 zrušená),
6. Daň z dedičstva a darovania (od 1.1.2004 zrušená),
7. Daň z prevodu a prechodu nehnuteľností.

Zákonná úprava daní sa od roku 1993 viackrát menila. Nutnosť novelizácie daňových zákonov vyplynula najmä z potreby zabezpečenia dostatočnosti príjmov štátneho rozpočtu a rozpočtov obcí, dosiahnutia určených cieľov vo všetkých oblastiach hospodárskeho života vplyvom meniacich sa ekonomických podmienok, ako aj z potreby zvýšenia účinnosti správy a kontroly daní a snahy o zabránenie daňovým únikom.

Popri pozitívach, ktoré úpravy daňových zákonov nesporne priniesli je však potrebné spomenúť aj určité negatívne účinky. Ide najmä o zložitosť a neprehľadnosť daňových zákonov, ako aj o rozličnú aplikáciu v praxi uplatňovanú jednak daňovými subjektami, ale tiež

správcami daní, ktorú vyvoláva najmä absencia záväzného výkladu jednotlivých zákonov.

Pretože daňová reforma by nebola úplná, ak by zasiahla iba daňovú sústavu a nie celý daňový systém, bola upravená aj procesná zložka daňovej problematiky. Zákonom SNR č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov sa opustil desaťročia trvajúci stav, kedy bola problematika daňového konania upravená predpismi nižšej právnej sily. Na realizáciu ekonomickej reformy bola zároveň potrebná aj prestavba právneho poriadku. Uskutočnili sa zmeny v Občianskom zákonníku, Trestnom zákone a Trestnom poriadku. Bol prijatý Obchodný zákonník, zákon o živnostenskom podnikaní, zákon o cenných papieroch, zákon o bankách, colný zákon a zákon o konkurze a vyrovnaní.

1.3 Daňový nedoplatok

Daňový nedoplatok v zmysle zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v znení neskorších predpisov je suma dane, ktorá nebola zaplatená v lehote alebo vo výške podľa tohto zákona alebo osobitných zákonov.[7]

Pod pojmom daň sa podľa zákona rozumie daň podľa osobitných predpisov vrátane penále, úrokov a zvýšenia dane ako aj pokuty a poplatky ustanovené zákonom, ktoré spravuje správca dane.

Daňovým nedoplatkom sú teda splatné dane podľa osobitných predpisov, penále, úroky a zvýšenie dane, pokuty a poplatky ustanovené zákonom, ktoré spravuje správca dane, ak neboli zaplatené v lehote alebo vo výške podľa zákona alebo osobitných predpisov.

V zmysle vyššie uvedeného zákona č. 511/1992 Zb. sa vymáhajú daňové nedoplatky v daňovej správe už viac ako jedenásť rokov. Tento zákon účinný od 1.1.1993 okrem iného v daňovej legislatíve zakotvil aj inštitút vymáhania nedoplatkov. Obdobie pred rokom

1993 nútený výkon rozhodnutí vrámci správy daní takmer nepoznalo. Napriek neustálemu „vylepšovaniu“ novelami zákona je vymáhanie stále obtiažnejšie, s vynakladaním väčšieho úsilia a azda aj s menším efektom.

V tejto súvislosti by bolo potrebné snád' ešte spomenúť jeden špeciálny pojem, ktorým je daňový trestný čin. Ide o také konanie alebo nekonanie daňového subjektu, ktorým sa naplňajú všetky znaky skutkových podstat trestných činov upravených v ustanoveniach Trestného zákona.

Daňovými trestnými činmi sú podľa právneho poriadku Slovenskej republiky činy skrátenia dane, neodvedenia dane, nezaplatenia dane, ako aj trestné činy porušovania predpisov o štátnych a technických opatreniach na označovanie tovaru, falšovania a pozmeňovania kontrolných technických opatrení na označovanie tovaru. [8] Z uvedeného vyplýva, že neplnenie daňových povinností môže nadobudnúť aj trestno-právny rozmer. Za trestný čin podľa Trestného zákona sa považuje nezaplatenie alebo nepriznanie dane vo výške 6-násobku minimálnej mesačnej mzdy (v súčasnosti 6 500 korún), teda vo výške 39 000 korún. To je zákonom stanovená výška, ktorá určuje hranicu medzi daňovým deliktom a trestným činom. Trestného činu skrátenia dane a poistného podľa § 148 Trestného zákona sa dopustí už ten, kto neodvedie daň alebo poistné na dôchodkové zabezpečenie, nemocenské alebo zdravotné poistenie či príspevok na poistenie v nezamestnanosti vo výške 39 000 korún. Hrozí mu odňatie slobody od jedného do päť rokov alebo zákaz činnosti, prípadne peňažný trest. Ak by však takto neodviedol daň alebo poistné v sume 3 250 000 korún, súd by mu musel vymerať trest odňatia slobody v trvaní od päť do 12 rokov.

Ak podnikateľ síce zrazí alebo vyberie podľa zákona poistné do fondov, ale ich zadrží alebo neodvedie určenému príjemcovi splatnú daň vo výške 39 000 korún, spácha trestný čin neodvedenia dane a poistného (§ 148a Trestného zákona). Ten istý skutok spácha, ak

aspoň v tejto sume uplatní nárok na vrátenie DPH alebo spotrebnej dane v zmysle zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech.

Nezaplatenie splatnej dane od sumy 130 000 korún trestá § 148b zákona. Pri tomto trestnom čine však zákonodarca prejavil zhovievavosť tým, že v nasledujúcom paragrafe myslel na „účinnú ľútosť“ neplatiča. Trestnosť nezaplatenia dane (podľa § 148b) totiž zanikne, ak splatnú daň vrátane príslušenstva zaplatí povinný subjekt dodatočne, avšak skôr, ako sa otvorí hlavné pojednávanie na súde.

U správcu dane môže vzniknúť len podozrenie, že nastali skutočnosti nasvedčujúce, že bol spáchaný trestný čin - napríklad na základe informácii z dožiadaní, fiktívnych faktúr či informácií o neexistujúcom subjekte. Či bol naozaj daňový trestný čin spáchaný, preverujú až orgány činné v trestnom konaní.

Spoločným znakom vyššie uvedených trestných činov je, že ide o konanie, ktorého výsledkom je zníženie príjmovej časti či už štátneho alebo miestneho rozpočtu.

Uvedené charakteristiky spĺňa aj daňový nedoplatok, preto som spomenula trestné činy, ktoré s nedoplatkami bezprostredne súvisia.

Iným pojmom pod ktorý by sme mohli zaradiť daňový nedoplatok je daňový únik. Tiež je to ale širší pojem a väčšina ekonomickej literatúry ho vysvetľuje podobne ako nasledujúca definícia: „daňový únik je neoprávnené neplnenie alebo zníženie daňovej povinnosti, ktoré bolo určené právnym predpisom. Niektoré z týchto konaní sa podľa daňového práva kvalifikuje ako daňový delikt.“ [9]

1.4 Legislatíva upravujúca vymáhanie daňových nedoplatkov

Daňová správa v súčasnosti zabezpečuje vymáhanie daňových nedoplatkov podľa špeciálnej procesnej normy, a to podľa zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v znení neskorších

predpisov, ako aj podľa všeobecnej procesnej normy, ktorou je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, v prípadoch ak bolo vymáhanie začaté pred účinnosťou novely zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov.

Právna úprava zákona o správe daní platná do 31.8.1999 rámcovo upravovala výkon daňovej exekúcie, kde určovala spôsoby výkonu exekúcie a hradenie a vymáhanie exekučných nákladov. Správca dane pri výkone daňovej exekúcie postupoval podľa ustanovení tohto zákona s tým, že ak tento neustanovoval inak, postupoval správca dane podľa Občianskeho súdneho poriadku. Správca dane mal pri výkone daňovej exekúcie právo vykonávať rovnaké úkony ako súd. [10]

Aj napriek jednoznačnej a presnej úprave výkonu rozhodnutia v Občianskom súdnom poriadku stretával sa správca dane pri aplikácii ustanovení tohto zákona s problémami, ktoré vyplývali zo skutočnosti, že výkon rozhodnutia súdom je návrhovým konaním, v ktorom vystupuje oprávnený a povinný a súd ako nestranný orgán vo veci koná a rozhoduje.

Aj z týchto dôvodov bolo potrebné prijať novelu zákona upravujúcu daňové exekučné konanie vykonávané daňovými úradmi a obcami ako správcami dane.

Zákon č. 219/1999 Z.z., ktorý novelizoval zákon o správe daní, zásadným spôsobom upravil vymáhanie daňových nedoplatkov. Novela priniesla zásadné zmeny v systéme práce daňových orgánov, v ich procesnom postupe v daňovom konaní, najmä v daňovom exekučnom konaní. Podľa tejto normy môže vykonávať daňové exekučné konanie len správca dane, ktorý vykonáva právne úkony v mene štátu. Definuje činnosť správcu dane pri výkone daňovej exekúcie a zároveň stanovuje zásady, ktoré je správca dane povinný dodržať. [11]

Zákon zároveň rieši kolízne situácie pri vymáhaní daňových nedoplatkov ak sa súčasne s vykonávanou daňovou exekúciou začne alebo prebieha iná exekúcia, a tiež stanovuje princíp priority, ak na ten istý majetok daňového dlžníka začalo daňové exekučné konanie a zároveň iné exekučné konanie. Ďalej rieši pri vymáhaní daňového nedoplatku obmedzenia prevodu vecí v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov a uplatnenie vlastníckeho práva na vec treťou osobou.

Novela zákona jednoznačne určila začiatok daňového exekučného konania, odloženie daňovej exekúcie a zastavenie daňového exekučného konania. Oproti predchádzajúcej právnej úprave súčasne platná právna úprava upravuje i daňovú exekúciu na predaj podniku alebo jeho časti, ako aj daňovú exekúciu postihnutím majetkových práv spojených s podielom spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným, čím sa rozšíril okruh majetku postihnuteľného daňovou exekúciou a zvýšil sa predpoklad úspešnej finalizácie vymáhania.

Jedna z posledných noviel zákona o správe daní, ktorá sa najvýraznejšie dotkla možnosti znižovania daňových nedoplatkov, bola novela prijatá zákonom č. 609/2003 Z.z. s účinnosťou od 1.1.2004.

Novela zákona o správe daní a poplatkov zavádza priehľadnejšie, ale súčasne aj prísnejšie pravidlá do vzťahu daňovník - daňový úrad. Daňovník a správca dane by mali byť rovnocenní partneri. Novela čiastočne zrovnoprávňuje tento vzájomný vzťah. Dikcia jednotlivých ustanovení sleduje efektívnejšie vymáhanie daní a daňových nedoplatkov. Za veľmi účinné je možné označiť aj zverejňovanie daňových dlžníkov. [12]

Táto novela novým ustanovením § 65a upravuje problematiku započítania daňových pohľadávok s pohľadávkami voči štátnym rozpočtovým organizáciám, čím predpokladá, že aplikáciou tohto

ustanovenia dôjde k postupnému znižovaniu daňových nedoplatkov. Ide o nový inštitút, ktorý je obsiahnutý aj v právnych predpisoch súkromného práva, v Obchodnom zákonníku aj v Občianskom zákonníku. Započítanie je formou bezhotovostného vyrovnania, ktoré sa nevykonáva skutočným splnením, ale odpočítaním vzájomných pohľadávok daňového dlžníka a štátnej rozpočtovej organizácie. Započítanie sa vykoná na žiadosť daňového dlžníka a musí obsahovať všetky zákonom stanovené náležitosti, pričom započítať možno len nepremlčané pohľadávky nad 10 000,- Sk. Započítaním tieto pohľadávky zaniknú vo výške, v ktorej sa kryjú, a to dňom doručenia potvrdenia daňového riaditeľstva o započítaní pohľadávky daňovému dlžníkovi. [13]

Podľa môjho názoru sa zákon v tomto bode asi minul účinku, nakoľko z doterajších skúseností pri použití inštitútu započítania daňových pohľadávok žiadosti doteraz podané nebolo možné započítať z dôvodu, že zákon ustanovuje, že je možné započítať daňovú pohľadávku len voči štátnej rozpočtovej organizácii. Nový inštitút započítania daňových pohľadávok bol zavedený pre najviac zadĺžené rezorty ako sú školstvo a zdravotníctvo. Dôvod prečo nebolo možné tieto pohľadávky započítať, bolo zistenie, že fakultné nemocnice sú príspevkovými organizáciami. To platí aj pri organizáciách (napríklad školy, škôlky, sociálne zariadenia), ktoré sú svojimi príjmami a výdavkami napojené na rozpočet obce alebo na rozpočet vyššieho územného celku, ktoré sú na štátny rozpočet zapojené príspevkom.

Ustanovením § 65b bol uvedenou novelou zavedený inštitút postúpenia daňovej pohľadávky daňových subjektov v konkurze tretím osobám so 100 % majetkovou účasťou štátu. Daňové úrady týmto spôsobom získali možnosť zníženia daňových nedoplatkov, ktoré sú zväčša nevymožiteľné. Na Daňové riaditeľstvo SR (DR SR) zašlú požiadavku na uzatvorenie zmluvy o postúpení daňových pohľadávok v konkurze tretím osobám s uvedením výšky

postupovaných daňových pohľadávok. Na jej základe DR SR uzavrie zmluvu s právnickou osobou so 100 % majetkovou účasťou štátu. V lehote 10 dní od podpísania zmluvy o postúpení zašle DR SR príslušnému daňovému úradu kópiu zmluvy o postúpení. V zmysle § 61 zákona č.511/1992 Zb. v znení neskorších predpisov sa daňový nedoplatok vyradí z evidencie daní alebo z pomocnej evidencie správcu dane nasledujúci deň po dni nadobudnutia platnosti zmluvy o postúpení daňovej pohľadávky.

Novelou – zákonom č. 609/2003 Z.z. bolo do zákona o správe daní a poplatkov včlenené aj ustanovenie § 65c (s účinnosťou od 1.7.2004), ktoré je na prvý pohľad krátke a jednoznačné, avšak môže mať závažný dopad jednak na daňové subjekty, ale taktiež na činnosť exekučných oddelení daňových úradov. Z predmetného ustanovenia vyplýva pre daňové úrady povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu u všetkých daňových subjektov, ktoré spĺňajú zákonom stanovené kritériá. Zákon stanovuje ako kritériá, že daňový subjekt je v omeškaní s platením dane viac ako dvanásť mesiacov odo dňa splatnosti dane, dlžná suma presiahne 100 000,- Sk a sú splnené podmienky podľa zákona o konkurze a vyrovnaní. [13] Je možné, že táto skutočnosť pohne aspoň niektoré daňové subjekty k zaplateniu nedoplatku.

1.4.1 Postup správcu dane pri vymáhaní pred exekučným konaním

V prípade, že daňový subjekt nezaplatí splatnú daň (aj sankčný úrok, úrok, pokutu, poplatky) v správnej výške a v lehote, alebo neodvedie vybratú alebo zrazenú daň v lehote určenej zákonom o správe daní a poplatkov alebo podľa osobitných zákonov, správca dane ho vyzve na zaplatenie v náhradnej lehote. Túto lehotu správca dane nemôže určiť kratšiu ako 15 dní. Pred vystavením výzvy dôsledne overí existenciu daňového nedoplatku vzhľadom na problémy pri párovaní predpisov a platieb v administratívnom daňovom systéme a oneskorenie účtovania platieb prijatých na účet

štátnej pokladnice vedený cez účtáreň daňového úradu. Súčasne s výzvou správca dane zasiela aj informáciu o možnosti zaplatenia dane/daňového nedoplatku v splátkach a odkladu platenia dane.

Ak daňový subjekt nezaplatí daňový nedoplatok v náhradnej lehote, správca dane by mal bezodkladne vyhotoviť výkaz daňových nedoplatkov a odstúpiť ho exekútorovi na vymáhanie. V praxi sa tento úkon z dôvodu nadmerného preťaženia správcov robí zhruba od jedného do troch mesiacov po skončení určenej náhradnej lehoty. Výkaz daňových nedoplatkov vystavuje správca z údajov evidencie príjmov a stáva sa exekučným titulom pre exekútora daňového úradu.

1.4.2 Daňové exekučné konanie

Exekúcia ako právny inštitút je realizáciou priameho štátneho donútenia na vynútenie plnenia povinností z príslušných právnych predpisov resp. z nich vychádzajúcich rozhodnutí. Napriek tomu, že je dôsledkom nerešpektovania právnych noriem povinným subjektom, nemôže byť aktom ľubovôle štátnych orgánov, musí byť dôsledne právne regulovaná, pretože predstavuje zásah do právnej pozície subjektu, voči ktorému smeruje.

Daňové exekučné konanie je konaním správcu dane, v ktorom z úradnej moci vymáha daňový nedoplatok a úhradu exekučných nákladov.

Ak daňový subjekt nezaplatí dobrovoľne splatnú daň, dostáva sa do pozície daňového dlžníka, vzniká daňový nedoplatok na vymoženie ktorého správca dane po preverení existencie zákonných podmienok na začatie daňového exekučného konania vykoná z úradnej moci daňovú exekúciu, pričom je povinný postupovať v súlade so zákonom a spôsobmi, ktoré tento zákon ustanovuje.

Daňová exekúcia je nútený výkon, ktorým sa vymáha zaplatenie daňového nedoplatku alebo zníženie daňového nedoplatku spôsobmi podľa zákona o správe daní a poplatkov.

Daňová exekúcia prebieha síce v rámci daňového exekučného konania, jej začiatok však nie je totožný so začatím daňového exekučného konania.

Daňové exekučné konanie začína správca dane na podklade exekučného titulu vydaním rozhodnutia o začatí daňového exekučného konania. V zákone je jednoznačne definované, čo je exekučným titulom. Môže to byť buď právoplatné a vykonateľné rozhodnutie, ktorým bolo uložené peňažné plnenie alebo vykonateľný výkaz nedoplatkov zostavený podľa právoplatných rozhodnutí v členení podľa jednotlivých druhov daní vrátane pôvodnej splatnosti a deň, ku ktorému je výkaz daňových nedoplatkov vystavený, pričom deň vyhotovenia je zároveň dňom vykonateľnosti. Daňové exekučné konanie začína dňom, kedy správca dane vydá rozhodnutie o začatí daňového exekučného konania, ktoré je právoplatné dňom jeho vydania a nemožno proti nemu podať opravné prostriedky. Najpodstatnejšou zmenou, ktorú priniesla novela, je skutočnosť, že takéto rozhodnutie sa nedoručuje daňovému dlžníkovi. Doručuje sa iba osobám, ktoré evidujú alebo spravujú majetok daňového dlžníka. Súčasne sa im v rozhodnutí zakazuje vykonávať akékoľvek úkony súvisiace s majetkom daňového dlžníka, avšak len do výšky daňového nedoplatku. [7] To znamená, že napr. daňový dlžník príde do banky a chce si vybrať z účtu peňažné prostriedky, avšak po doručení rozhodnutia o začatí daňového exekučného konania mu banka takúto operáciu nevykoná. Rovnako by pochodil na katastrálnom odbore okresného úradu a pod.

Daňovú exekúciu vykoná správca dane vydaním daňového exekučného príkazu na majetok daňového dlžníka (vrátane majetku, na ktorý sa zriadilo zákonné záložné právo správcu dane), na mzdu alebo niektorý z iných príjmov.

1.4.3 Postup správcu dane v exekučnom konaní

Nezaplatenie dane vo výške a v lehote určenej v daňových zákonoch je právnou skutočnosťou, ktorá oprávňuje správcu dane začať daňové exekučné konanie. Postup správcu dane v tomto konaní je upravený vo všeobecnej rovine rámcovou charakteristikou jednotlivých základných oprávnení, ktorých postupnosť a náležitosti musia byť v daňovom exekučnom konaní zachované.

Daňové exekučné konanie začína správca dane (exekútor) na podklade exekučného titulu vydaním rozhodnutia o začatí daňového exekučného konania. Dôvodom zavedenia takéhoto úkonu do procesu vymáhania daňových nedoplatkov je nutnosť jednoznačnej identifikácie okamihu začatia daňového exekučného konania a zároveň zabezpečenia majetku daňového dlžníka.

Následným úkonom správcu dane v procese daňového exekučného konania je vydanie daňovej exekučnej výzvy. V nej správca dane oznamuje daňovému dlžníkovi, že bolo začaté daňové exekučné konanie na vymoženie daňového nedoplatku, ktorý správca dane eviduje a zároveň ho vyzýva na zaplatenie daňového nedoplatku v lehote určenej správcou dane a tým mu dáva možnosť predísť výkonu daňovej exekúcie vydaním daňového exekučného príkazu. Správca dane doručí daňovú exekučnú výzvu bezodkladne po tom, ako je rozhodnutie o začatí daňového exekučného konania doručené osobám evidujúcim, nakladajúcim alebo spravujúcim majetok daňového dlžníka. Ak neexistujú osoby, na ktoré sa vzťahuje výrok o zákaze nakladania s majetkom daňového dlžníka, správca dane

vydá daňovú exekučnú výzvu ihneď po vydaní rozhodnutia o začatí daňového exekučného konania.

Ak daňový dlžník neuplatní zákonnú možnosť podať voči exekučnej výzve odôvodnené odvolanie, po márnom uplynutí lehoty na podanie takéhoto odvolania, vydá správca dane na vykonanie daňovej exekúcie daňový exekučný príkaz na majetok daňového dlžníka vrátane majetku, na ktorý sa zriadilo záložné právo správcu dane. [7]

V porovnaní predchádzajúcej s terajšou úpravou inštitútu záložného práva došlo k významnej zmene tým, že novelou zákona o správe daní a poplatkov bola uložená správcovi dane povinnosť zabezpečovať daňový nedoplatok záložným právom na hnuiteľnú vec alebo nehnuteľnosť primerane k výške daňového nedoplatku. Len v prípade, ak daňový dlžník v čase vydania rozhodnutia o určení záložného práva nevlastní vec primeranú k výške daňového nedoplatku, správca dane je oprávnený zabezpečiť daňový nedoplatok aj na hnuiteľnú vec alebo nehnuteľnosť vyššej hodnoty. Vzhľadom na to, že záložné právo sleduje len jeden cieľ, a to zabezpečenie daňového nedoplatku, je potom potrebné, aby správca dane pri posudzovaní, či hodnota založenej veci je primeraná k výške daňového nedoplatku, vychádzal zo skutočnosti, že záložné právo správcu dane je právom k cudzej veci, ktorá i naďalej zostáva vo vlastníctve daňového dlžníka. Zabezpečenie veci musí vykonať správca dane tak, aby vlastník založenej veci nebol vo svojich právach ako vlastník veci obmedzovaný viac, ako je nevyhnutné na zabezpečenie daňového nedoplatku. Zákon umožňuje správcovi dane uložiť daňovému subjektu, aby majetok - nehnuteľnosť dal ohodnotiť znaleckým posudkom. Avšak správca dane je oprávnený zaobstarať si znalecký posudok aj sám, pokiaľ ho nemá daňový dlžník, alebo nie je ochotný predložiť ho na výzvu správcu dane s tým, že podľa zákona môže preniesť náklady s tým spojené na daňového dlžníka. V takom prípade správca dane vydá rozhodnutie o

povinnosti uhradiť náklady, ktoré vznikli v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku a v dôsledku nečinnosti daňového dlžníka. Upozorňujem však, že právne úkony týkajúce sa predmetu záložného práva po doručení rozhodnutia o určení záložného práva daňovému dlžníkovi môže daňový dlžník vykonať len po predchádzajúcom súhlase správcu dane. Pokiaľ by však daňový dlžník s predmetom záložného práva aj napriek zákazu akýmkoľvek spôsobom nakladal (predal, daroval, zamenil, alebo dal vec do prenájmu), po vydaní rozhodnutia o záložnom práve správca dane sa môže domáhať na súde žalobou podľa Občianskeho zákonníka, aby súd určil, že dlžníkové úkony sú voči nemu právne neúčinné. [14]

Daňovú exekúciu možno vykonať nasledovnými spôsobmi:

a) zrážkami zo mzdy a iných príjmov

- pod inými príjmami zákon uvádza odmeny za prácu členov družstiev a príjmy, ktoré daňovému dlžníkovi nahrádzajú odmenu za prácu, najmä odmeny vyplývajúce z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, z dôchodkov poskytovaných z dôchodkového zabezpečenia a výsluhového zabezpečenia, z peňažných dávok nemocenského poistenia nahrádzajúcich mzdu, zo štipendií s výnimkou štipendia z verejných prostriedkov, náhrady uchádzajúceho zárobku, z náhrady poskytovanej za výkon spoločenskej funkcie a z podpory v nezamestnanosti.

b) prikázaním pohľadávky

- účtu vedeného v banke – pri tejto forme exekúcie vzniká problém s úhradou daňového nedoplatku, nakoľko správca dane rozhodnutím o začatí daňovej exekúcie zablokuje peňažné prostriedky v banke. Ak daňový dlžník nemá vedené účty v iných bankách, po vydaní daňovej exekučnej výzvy na zaplatenie daňového nedoplatku nemá daňový dlžník možnosť vymáhaný nedoplatok

uhradiť z peňažných prostriedkov, ktoré má na zablokovanom účte. V tomto prípade musí správca dane pokračovať v daňovej exekúcii vydaním daňového exekučného príkazu.

- prikázaním iných peňažných pohľadávok – jedná sa o peňažných záväzkov tretích osôb voči daňovému dlžníkovi, pohľadávky vyplývajúce z obchodného styku.

- postihnutím iných majetkových práv – správca dane je oprávnený vykonať daňovú exekúciu aj postihnutím iného majetkového práva, ktoré je prevoditeľné a nie je peňažnou pohľadávkou ani právom, ktoré patrí len daňovému dlžníkovi osobne.

c) predajom hnutelných vecí

odobratím hotových peňazí a iných vecí, pri ktorých nedochádza k predaju

- pod pojmom „iné veci, pri ktorých nedochádza k predaju“ chápeme drahé kovy alebo devízové hodnoty

d) predajom cenných papierov

e) predajom nehnuteľnosti

f) predajom podniku alebo jeho časti

g) postihnutím majetkových práv spojených s obchodným podielom spoločníka v obchodnej spoločnosti

- správca dane môže vykonať daňovú exekúciu postihnutím majetkových práv voči daňovému dlžníkovi, ktorý je spoločníkom obchodnej spoločnosti na jeho vyrovnací podiel, podiel na zisku, podiel na likvidačnom zostatku. Daňová exekúcia je prípustná na podiely vyplácané v peňažných prostriedkoch, v prípade vyrovnania podielov nadobudnutím práv k hnutelným, nehnuteľným veciam, právam a iným majetkovým hodnotám, správca dane vykoná daňovú exekúciu spôsobom zodpovedajúcim druhu majetku.

1.5 Zhrnutie teoretických východísk

Často novelizovaný zákon o správe daní a poplatkov zaviedol priehľadnejšie, ale súčasne aj prísnejšie pravidlá do vzťahu daňovník – daňový úrad. Daňovník a daňový úrad by mali byť rovnocenní partneri. Dikcia jednotlivých ustanovení sleduje efektívnejšie vymáhanie daní a daňových nedoplatkov. Za čiastočne účinné je možné označiť aj zverejňovanie daňových dlžníkov. Za čiastočne preto, lebo hranica výšky daňového nedoplatku musí v zmysle citovaného zákona presahovať u fyzickej osoby 500 000,- Sk a u právnickej osoby 5 000 000,- Sk. Niektoré daňové subjekty si túto hranicu svojich nedoplatkov sledujú, respektíve uhrádzajú svoje daňové povinnosti tak, aby nepresiahli tento limit.

Samotné vymáhanie daňových nedoplatkov a aj daňové exekučné konanie upravuje VII. časť zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v znení neskorších predpisov. Každý daňový exekútor sa pri svojej práci musí riadiť platnými právnymi predpismi.

Pre zaujímavosť môžeme uviesť, že súdni exekútori postihujú exekúciou všetky nehnuteľnosti povinného, aj keď ide o pomerne malý nedoplatok, napr. 50 tis. Sk (daňový úrad musí postupovať primerane). Na základe zákona č. 233/1995 Z.z. Exekučný poriadok podľa ustanovenia § 56 ods. 5 citovaného zákona umožňuje exekútorovi s písomným súhlasom oprávneného uzavrieť písomnú dohodu s povinným o postupnom splácaní pohľadávky. Po začatí exekúcie povinný začne dlh splácať na účet súdneho exekútora. [15] Tento v exekúcii postihnutej nehnuteľnosti nepokračuje, ale čaká na zaplatenie, pritom daňový úrad nemôže začať exekúciu na tie isté nehnuteľnosti. Povinný, ktorý je zároveň aj daňovým dlžníkom, iný majetok nemá a súdnemu exekútorovi svoj dlh spláca napríklad aj pol roka a daňový úrad nemá možnosť podať návrh na zastavenie exekúcie súdneho exekútora.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

2 ANALÝZA TEORETICKÝCH VÝCHODÍSK VYMÁHANIA DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV

V nasledujúcej kapitole sa budem zaoberať faktormi, ktoré majú vplyv na vznik a existenciu daňových únikov, analýzou príčin vzniku daňových nedoplatkov a popisom vývoja daňových nedoplatkov v Slovenskej republike od roku 2000 do roku 2004.

2.1 Príčiny vzniku daňových nedoplatkov

Ochota a schopnosť daňovníka platiť daň a prispievať tak na úhradu verejných potrieb závisí predovšetkým od výšky daňového zaťaženia. Daňové zaťaženie spoločnosti sa bežne kvantifikuje pomocou tzv. daňovej kvóty, ktorá je podielom všetkých dosiahnutých daňových výnosov v štáte za príslušný rok na vytvorenom nominálnom hrubom domácom produkte.

V čase zavedenia novej daňovej sústavy v SR v roku 1993 bolo daňové zaťaženie podnikateľských subjektov neúmerne vysoké. Súviselo to predovšetkým s tým, že pre ekonomiku v procese transformácie bolo potrebné zabezpečiť dostatok finančných zdrojov. Pre podnikateľskú sféru to znamená znášanie vysokého daňového zaťaženia a odvodov do fondov, a to smeruje k zámernému znižovaniu priznávaných príjmov. A práve tu sa vytvárajú korene daňových únikov.

Na vznik a existenciu daňových únikov v národnej ekonomike pôsobí množstvo faktorov, medzi ktoré patria:

1. Spoločenské faktory

Pre existenciu a pretrvávajúce daňových únikov je veľmi dôležité, ako spoločnosť hodnotí porušovanie daňových zákonov a toleruje neplatičov daní. Mnohé štáty s rozvinutou trhovou ekonomikou považujú porušovanie daňových zákonov za vážne delikty. Laxný postoj kompetentných orgánov k daňovým deliktom a k delikventom,

či nízka autorita daňových orgánov je jedným z najzávažnejších činiteľov ovplyvňujúcich výšku a rozsah daňových únikov v spoločnosti.

2. Ekonomické faktory

Významný vplyv na rozsah daňových únikov majú radikálne daňové reformy. Nemalú úlohu v tomto smere zohráva meniace sa ekonomické prostredie a nestabilná daňová legislatíva. Vplyv ekonomického cyklu na vznik daňových únikov je nesporný. Daňovní dlžníci platia dane ochotnejšie v období ekonomického rastu, naopak, v dobe recesie a v podmienkach zvyšujúcej sa inflácie sa dane stávajú bremenom a odpor zo strany daňových subjektov voči nim rastie.

3. Legislatívne faktory

Náročnosť daňovej legislatívy a jej nestabilita prameniaca v neustálych zmenách zákonov vyúsťujú do neschopnosti daňových subjektov orientovať sa v daňových zákonoch a prispievajú k vzniku daňových únikov. Daňové zákony by mali byť zrozumiteľné a jasné, čo vyplýva zo samotných zásad daňového systému. Nejednoznačnosť uplatňovanej legislatívy spôsobuje, že subjektom nie sú zrejmé ich daňové povinnosti a nepriamo nabáda k daňovým únikom. Problémy pri aplikácii príslušných zákonov v praxi vyplývajú aj zo samotného legislatívneho procesu, kedy právne normy nie sú publikované v dostatočnom časovom predstihu pred nadobudnutím ich účinnosti, a tak sa s nimi daňové subjekty nemôžu včas podrobne oboznámiť.

4. Daňovo-technické faktory

Na to, aby sa daňové úniky eliminovali, nestačí len dokonalá legislatíva. Nevyhnutné je aplikovať dôslednú daňovú kontrolu. Nedokonalosť kontrolného systému totiž nabáda k pokúšeniu nepriznania a následného neodvedenia dane. Skutočnosť, že daňová správa je materiálne, finančne, personálne a odborne nedostatočne vybavená môže utvrdzovať podnikateľskú verejnosť v tom, že

pravdepodobnosť odhalenia nelegálnych praktík bude nízka. Neexistencia štátneho informačného systému, ktorý by umožnil včasné získavanie relevantných informácií a porovnávanie databáz tiež prispieva k rozmachu ekonomickej kriminality.

5. Sociálne a technické faktory

Rozšíreným javom v krajinách, kde sa odhadujú vysoké daňové úniky, je nízka občianska uvedomelosť a nízka daňová morálka. V Slovenskej republike je problém nízkej úrovne daňovej etiky spojený s transformáciou ekonomiky a nízkym právnym vedomím občanov. Rovnako aj odhalené a nepotrestané priestupky daňovej legislatívy negatívne vplyvajú na daňové subjekty plniace si svoje povinnosti. Dôvodom nízkej úrovne daňovej etiky je najmä absencia účinnej koncepcie daňovej výchovy a tiež nedostatočná informovanosť verejnosti o tom, kde smerujú dane, ktoré platí.

Na základe uvedených faktorov vzniku daňových únikov je možné špecifickejšie konkretizovať príčiny vzniku daňových nedoplatkov.

Za jednu z hlavných príčin vysokých nedoplatkov u nás sa považuje existujúce legislatívne prostredie. Konštrukcia daňových zákonov by mala byť presná a jasná, aby daňovníci vedeli kedy a v akej výške majú platiť svoje daňové povinnosti. Neprimerane časté zmeny slovenskej daňovej legislatívy však majú za následok ich zložitosť a neprehľadnosť, čo v konečnom dôsledku vyúsťuje do neplnenia príjmovej stránky rozpočtu v požadovanom a naplánovanom rozsahu.

V existujúcom legislatívnom prostredí nachádzame skutočnosti, ktoré znemožnili daňovej správe efektívny výber daní, elimináciu daňových únikov a znižovanie vzniknutých daňových nedoplatkov. Ide najmä o skutočnosť, že spoločníci spoločnosti s ručením obmedzeným ručia za záväzky len do výšky svojich nesplatených vkladov zapísaných v Obchodnom registri, ktoré zvyčajne postačia na pokrytie len malej časti daňových záväzkov spoločnosti. Iným problémom, ktorý súčasná legislatíva nerieši dostatočne je

neexistencia prednostného práva daňovej správy na uspokojenie daňových pohľadávok zabezpečených záložným právom v konkurznom a vyrovnacom konaní a pod.

Ďalšou príčinou vzniku daňových nedoplatkov je nedostatočná finančná a daňová disciplína daňových dlžníkov, ktorá sa prejavuje najmä:

- a) v priznaní a neodvedení dane z pridanej hodnoty, dane z príjmov a spotrebných daní,
- b) v neuhradení vyrubenej dane po kontrole a na ňu nadväzujúcich sankcií,
- c) v neodvedení alebo zadržíavaní zrazených daní platiteľmi dane.

V súvislosti s nedostatočnou platobnou disciplínou daňových subjektov považujem za potrebné podotknúť, že k tejto situácii, keď daňové subjekty síce svoju daňovú povinnosť priznajú, ale daň z rôznych dôvodov nezaplatia, môže ísť o dôvody objektívne (platobná neschopnosť), ale aj o dôvody subjektívne (uprednostnenie uspokojovania iných potrieb). K prednostnému uspokojovaniu iných potrieb je možné zaradiť využívanie disponibilných peňažných prostriedkov na iné úhrady ako zaplatenie daňovej povinnosti; uprednostňovanie pohľadávok bánk a iných veriteľov pri splátkach úverov a pôžičiek, a to aj z dôvodu obáv pred vyšším sankčným postihom.

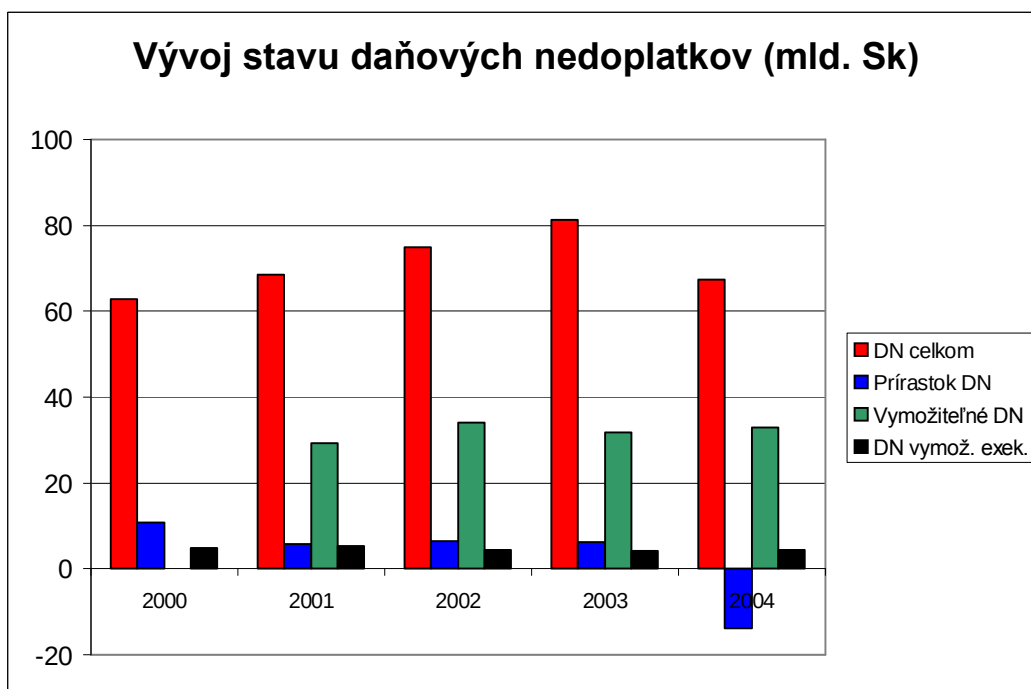
Poslednou, ale nemenej významnou príčinou existujúcej výšky daňového nedoplatku je finančná nedisciplinovanosť v obchodnom styku, ktorá sa v konečnom dôsledku prejavuje v druhej platobnej neschopnosti daňových subjektov, z ktorých sa v dôsledku toho stávajú daňoví dlžníci.

2.2 Vývoj daňových nedoplatkov

Vznik daňových nedoplatkov je sprievodným javom výberu daní všetkých ekonomík. V nasledujúcej časti sa zameriam na vývoj a štruktúru daňových nedoplatkov. Všetky nasledujúce grafy, tabuľky a číselné vyjadrenia týkajúce sa stavu daňových nedoplatkov vychádzajú zo štúdií interných materiálov DR SR, ktoré nie sú verejne publikované.

dlhodobé trendy vývoja v exekúcii (v mld. Sk)

rok	2000	2001	2002	2003	2004
DN celkom	62,9	68,6	75	81,3	67,4
prírastok DN	10,8	5,7	6,4	6,3	-13,9
vymožiteľné DN		29,3	34,1	31,7	32,9
vymožené exekútormi	4,9	5,4	4,3	4,2	4,5



Graf č. 1

Daňové nedoplatky v SR ku koncu roku 2004 dosiahli hodnotu 67,4 miliardy Sk. Uvádza sa to v návrhu Štátneho záverečného účtu SR, ktorý zverejnilo Ministerstvo financií SR.

Z materiálu vyplýva, že z celkových daňových nedoplatkov v daňovej správe vo výške 67,4 miliardy Sk, tvorili vymožitelné daňové nedoplatky 32,9 miliardy Sk. Nevymožitelné daňové nedoplatky spolu s daňovými nedoplatkami dlžníkov v konkurze a povolenom vyrovnaní predstavovali 34,5 miliardy Sk.[16]

Môžem skonštatovať, že za predposledné tri roky sa medziročný nárast daňových nedoplatkov stabilizoval približne na 6 mld. Sk. Aj napriek tomu, že z uvedených údajov v roku 2004 to nie je na prvý pohľad zrejmé, nárast nových daňových nedoplatkov skutočne vzrástol zhruba o 8,2 mld. Sk, a to hlavne v dôsledku dosiahnutia vyššej úspešnosti daňových kontrol. Celkový pokles nedoplatkov bol spôsobený jednorázovým hromadným postúpením daňových pohľadávok v konkurze vo výške okolo 22,1 mld. Sk na Slovenskú konsolidačnú, a.s. .

Zo štúdia interných materiálov DR SR vyplýva, že väčšina prípadov nabaľovania daňových nedoplatkov sa neodvíja od nedostatočných exekučných úkonov práce daňových exekútorov, ale najmä od objektívnych zistení absencie obchodného majetku po výruboch dane po kontrole vo firmách. To nie je výlučne problém daňovej správy, ale ekonomickej kriminality, ktorú prešetrujú nielen daňové úrady, ale aj orgány finančnej polície, colnej správy a trestnoprávne zložky.

Od roku 2004 sa začalo vykonávať viac typov daňových kontrol a pri niektorých daniach má daňová správa za rok 2004 aj vyše 50-percentnú účinnosť. Pre porovnanie môžem uviesť, že úspešnosť kontrol v roku 2002 bola 20 percent a v roku 2003 30 percent. To znamená, že v roku 2003 sa tri z desiatich kontrol skončili s výrubom dane. Nárast

účinnosti daňových kontrol v roku 2004 mal logický dôsledok: nárast nových daňových nedoplatkov.

2.3 Členenie daňových nedoplatkov

V tejto časti diplomovej práce sa zameriam na členenie daňových nedoplatkov podľa rôznych kritérií, ktoré odrážajú ich vývoj a môžu mať vplyv na ďalšie úkony správcu dane, vrátane kontrolórov a daňových exekútorov.

Rozdelenie daňových nedoplatkov podľa vymožitelnosti v mld.Sk

vymožiteľné DN	32,9
nevymožiteľné DN	34,5
celkové DN	67,4



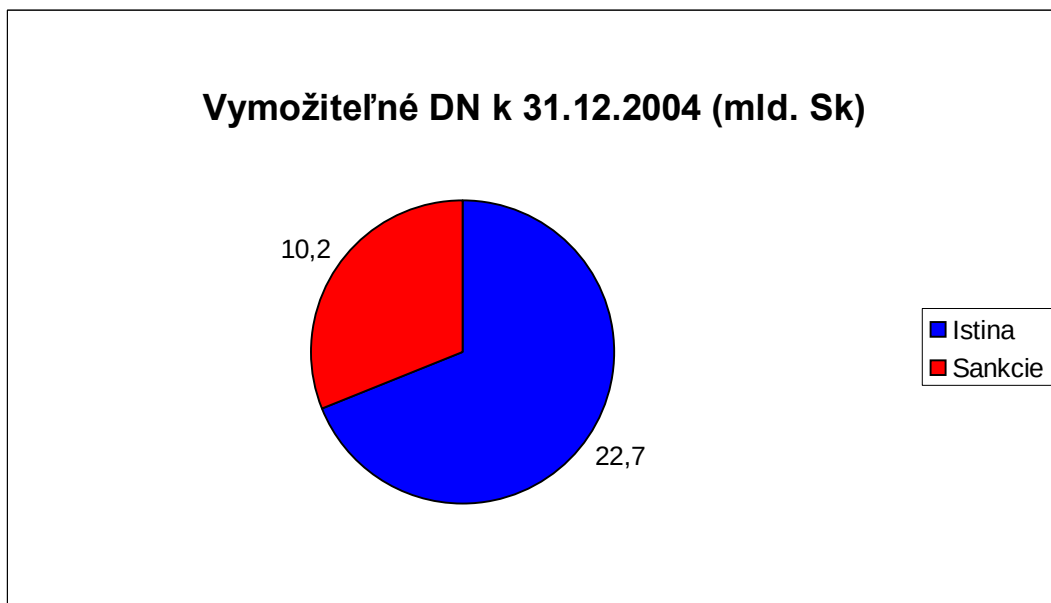
Graf č. 2

V zmysle potreby ekonomického zreálnenia skutočne vymožiteľných daňových nedoplatkov prijalo Daňové riaditeľstvo SR spolu s MF SR rozhodnutie, že od 1.7.2003 sa budú vykazovať len vymožiteľné

daňové nedoplatky, t.j. „živé“, ktoré správca dane môže vymáhať a pri nedostatku exekúciou postihnuteľného majetku aj vymôcť. Daňová správa SR eviduje k 31.12.2004 vymožitelné daňové nedoplatky vo výške 32,9 mld. Sk, z toho istina predstavovala výšku 22,7 mld. Sk t.j. 69,0 % a sankcie výšku 10,2 mld. Sk t.j. 31,0 % z celkovej výšky vymožitelných daňových nedoplatkov.

vymožitelné DN k 31.12.2004 (v mld. Sk)

	výška DN
istina	22,7
sankcie	10,2
vymožitelné DN celkom	32,9



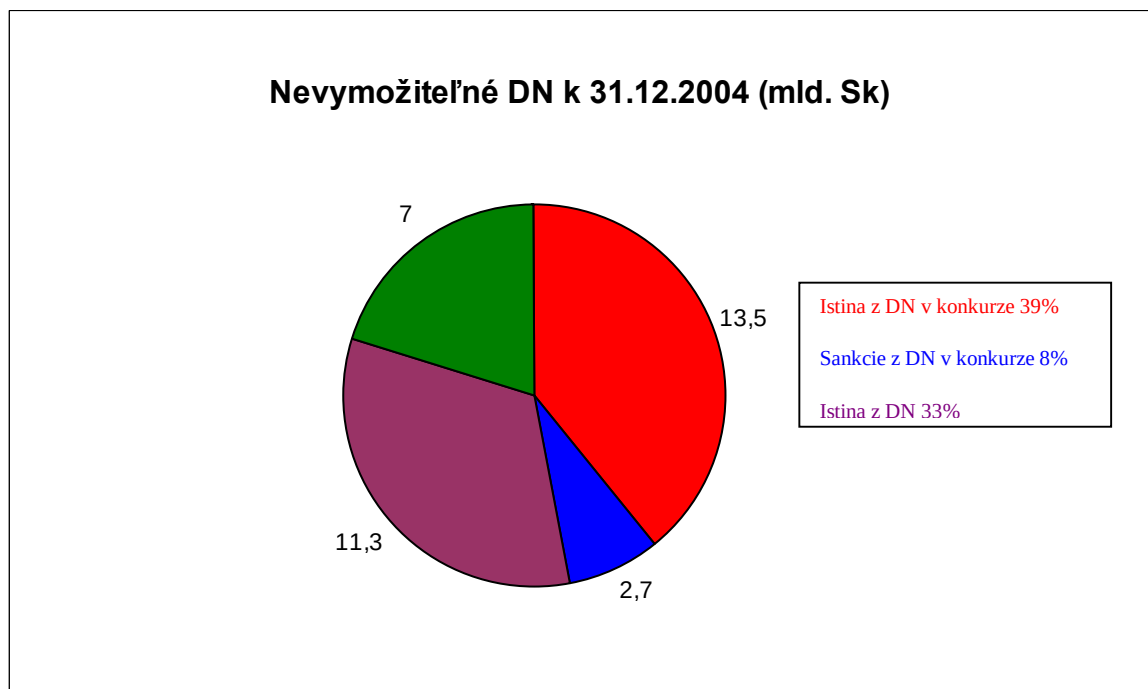
Graf č. 3

Do nevymožitelných nedoplatkov sa zaraďujú nedoplatky, ktoré podľa vykonaných úkonov a poznatkov správcu dane nie sú vymožitelné a nemožno očakávať ani v budúcnosti, že budú vymožené. Ku koncu minulého roka takéto nedoplatky dosiahli výšku 34,5 mld. Sk. Z nej

nedoplatok na daniach predstavoval výšku 11,3 mld. Sk, na sankciách 7 mld. Sk, nedoplatky prihlásené v konkurze a vyrovnaní v členení na dane – výšku 13,5 mld. Sk a sankcie 2,7 mld. Sk.

nevymožiteľné DN k 31.12.2004 (v mld. Sk)

	výška DN
istina z DN v konkurze	13,5
sankcie z DN v konkurze	2,7
istina	11,3
sankcie	7
nevymožiteľné DN celkom	34,5



Graf č.4

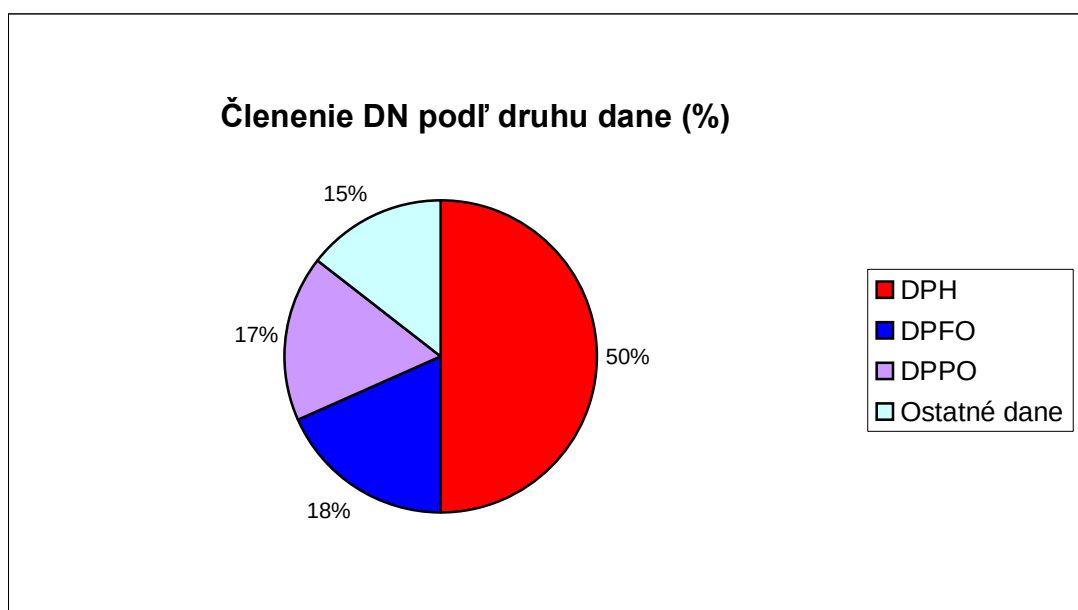
Z uvedeného grafu vyplýva, že veľmi významnou mierou sa na nevymožiteľných daňových nedoplatkoch podieľajú daňové subjekty v konkurze. Tie sa na celkovom daňovom nedoplatku podieľajú takmer

polovicou. Istina daní sa na celkovom nedoplatku podieľa takmer tretinou a zvyšok nedoplatku tvoria sankcie, ktoré sa viažu k takmer dvom tretinám istiny daní bez zahrnutia nevyhnutných nedoplatkov z konkurzu.

Polovica daňových nedoplatkov vznikla na dani z pridanej hodnoty, 18,4 % na dani z príjmov fyzických osôb, 17,1 % na dani z príjmov právnických osôb, zvyšok na ostatných daniach.

Členenie DN podľa druhu daní (%)

DPH	50
DPFO	18,4
DPPO	17,1
ostatné dane	14,5
celkový DN	100



Graf č. 5

V roku 2004 predstavoval vymožený nedoplatok výšku 14,357 mld. Sk, vrátane preúčtovaní podľa § 63 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní.

Exekútori daňových úradov vymohli nedoplatky na daniach vo výške 4,49 mld. Sk.

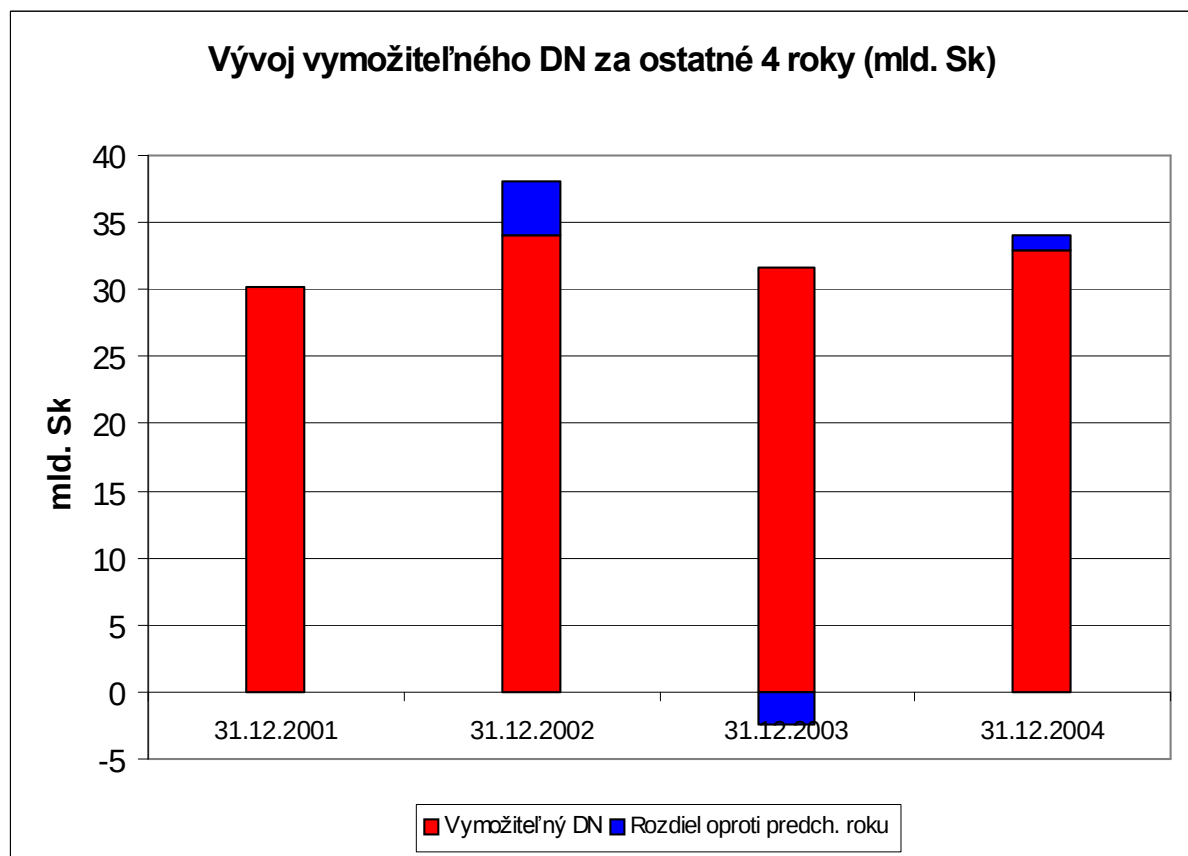
Vymožená suma nedoplatkov na základe úkonov uskutočnených exekútormi daňových úradov dosiahla na 1 exekútora pri počte 323 exekútorov na daňových úradoch výšku 13,9 mil. Sk. Po odpočítaní vynaložených nákladov prínos jedného exekútora do príjmovej časti ŠR predstavuje výšku cca 13,45 mil. Sk t.j. každá koruna vynaložená na činnosť exekútora za 1-12/2004 priniesla do štátneho rozpočtu 28,8 Sk.

Podľa návrhu ŠZÚ došlo v roku 2004 k zvýšeniu exekučných aktivít na poli tzv. zabezpečovacích úkonov, ktorými sú uplatnenie záložného práva k majetku, vydanie predbežného opatrenia a vydanie zabezpečovacieho príkazu. Zvýšila sa aj aktivita v daňovom exekučnom konaní, oproti roku 2003 bol vydaný väčší počet rozhodnutí o začatí daňového exekučného konania, väčší počet daňových exekučných výziev, ako aj daňových exekučných príkazov. [17]

Objem daňových nedoplatkov klesol vlani približne o 17 %. Daňová správa evidovala ku koncu minulého roka daňové nedoplatky v celkovej výške 67,4 mld. Sk. V medziročnom porovnaní tak daňové nedoplatky klesli približne o 13,88 mld. Sk, resp. 17 %. Vyplýva to zo súhrnnej informácie o minuloročnej činnosti daňovej správy, ktorú prerokovalo vedenie Ministerstva financií SR. Pod pokles daňových nedoplatkov, vymožitelných aj nevymožitelných, sa vlani podpísalo najmä postúpenie daňových pohľadávok v konkurze vo výške okolo 22,1 mld. Skna Slovenskú konsolidačnú, a.s. .[18] V roku 2004 sa tak prvýkrát po uzákonení ustanovenia § 65b v zákone o správe daní a poplatkov uplatnil inštitút postúpenia daňovej pohľadávky daňových subjektov v konkurze tretím osobám so 100 % majetkovou účasťou štátu, ktorý som bližšie popísala v kapitole 1.4.

Tab. č. 1: Porovnanie vývoja vymožitelného DN za posledné štyri roky.

	k 31.12.2001	k 31.12.2002	k 31.12.2003	k 31.12.2004
vymožitelný DN	30,2 mld. Sk	34,1 mld. Sk	31,7 mld. Sk	32,9 mld. Sk
rozdiel oproti predchádzajúcemu roku		3,9 mld. Sk	-2,4 mld. Sk	1,2 mld. Sk



Graf č. 6

Ako vyplýva z tabuľky, suma vymožitelného daňového nedoplatku k 31.12.2003 oproti rovnakému obdobiu roku 2002 poklesla o 2,4 mld. Sk. Pokles vymožitelných daňových nedoplatkov bol spôsobený, okrem iného, presunom nevymožitelných daňových nedoplatkov a daňových

nedoplatkov v konkurze a v povolenom vyrovnaní do pomocnej evidencie.

2.4 Zhrnutie analytickej časti teoretických východísk vymáhania

V tejto kapitole som sa zaoberala faktormi, ktoré majú vplyv na vznik a existenciu daňových únikov, analýzou príčin vzniku daňových nedoplatkov a popisom vývoja daňových nedoplatkov v Slovenskej republike od roku 2000 do roku 2004.

Medzi faktory, ktoré majú vplyv na vznik a existenciu daňových únikov v národnej ekonomike patria spoločenské faktory, prejavujúce sa v postoji spoločnosti k porušovaniu daňových zákonov a k jej tolerancii voči neplatičom daní a v laxnom postoji kompetentných orgánov k daňovým deliktom.

Z ekonomických faktorov má na rozsah daňových únikov významný vplyv meniace sa ekonomické prostredie, nestabilná daňová legislatíva a radikálne daňové reformy.

Legislatívne faktory sa pod vplyv na vznik a existenciu daňových únikov podpisujú náročnosťou daňovej legislatívy, nestrabilitou prameniaca z neustálych zmien zákonov a nejednoznačnosťou ich uplatňovania

Za daňovo-technické faktory vplývajúce na daňovú disciplínu môžeme považovať hlavne nedokonalosť kontrolného systému, ktorá nabáda k pokúšeniu nepriznania a následného neodvedenia dane. Skutočnosť, že daňová správa je materiálne, finančne, personálne a odborne nedostatočne vybavená taktiež môže utvrdzovať podnikateľskú verejnosť v tom, že pravdepodobnosť odhalenia nelegálnych praktík bude nízka. K rozmachu ekonomickej kriminality prispieva aj neexistencia štátneho informačného systému, ktorý by umožnil včasné získavanie relevantných informácií a porovnávanie databáz.

Sociálnymi a technickými faktory v krajinách, kde sa odhadujú vysoké daňové úniky, je nízka občianska uvedomelosť a nízka daňová morálka.

V Slovenskej republike je problém nízkej úrovne daňovej etiky spojený s transformáciou ekonomiky a nízkym právnym vedomím občanov. Rovnako aj odhalené a nepotrestané priestupky daňovej legislatívy negatívne vplývajú na daňové subjekty plniace si svoje povinnosti. Dôvodom nízkej úrovne daňovej etiky je najmä absencia účinnej koncepcie daňovej výchovy a tiež nedostatočná informovanosť verejnosti o tom, kde smerujú dane, ktoré platí.

Na základe uvedených faktorov vzniku daňových únikov by som príčiny vzniku daňových nedoplatkov zhrnula takto:

Za jednu z hlavných príčin vysokých nedoplatkov u nás sa považuje existujúce legislatívne prostredie. Tu sa prejavuje hlavne nejednoznačnosť daňových zákonov a ich neprimerane časté zmeny. Tie majú za následok zložitosť a neprehľadnosť daňových zákonov, čo v konečnom dôsledku vyúsťuje do neplnenia príjmovej stránky rozpočtu v požadovanom a naplánovanom rozsahu. Efektívny výber daní, elimináciu daňových únikov a znižovanie vzniknutých daňových nedoplatkov ovplyvnila najmä o skutočnosť, že spoločníci spoločnosti s ručením obmedzeným ručia za záväzky len do výšky svojich nesplatených vkladov zapísaných v Obchodnom registri, ktoré zvyčajne postačia na pokrytie len malej časti daňových záväzkov spoločnosti. Súčasná legislatíva taktiež neuprednostňuje práva daňovej správy na uspokojenie daňových pohľadávok zabezpečených záložným právom v konkurznom a vyrovnacom konaní atď.

Druhou významnou príčinou vzniku daňových nedoplatkov je nedostatočná finančná a daňová disciplína daňových dlžníkov, ktorá sa prejavuje najmä:

- a) v priznaní a neodvedení dane z pridanej hodnoty, dane z príjmov a spotrebných daní,
- b) v neuhradení vyrubenej dane po kontrole a na ňu nadväzujúcich sankcií,
- c) v neodvedení alebo zadržíavaní zrazených daní platiteľmi dane.

V súvislosti s nedostatočnou platobnou disciplínou daňových subjektov považujem za potrebné podotknúť, že k tejto situácii, keď daňové subjekty síce svoju daňovú povinnosť priznajú, ale daň z rôznych dôvodov nezaplatia, môže ísť o dôvody objektívne (platobná neschopnosť), ale aj o dôvody subjektívne (uprednostnenie uspokojovania iných potrieb). K prednostnému uspokojovaniu iných potrieb je možné zaradiť využívanie disponibilných peňažných prostriedkov na iné úhrady ako zaplatenie daňovej povinnosti; uprednostňovanie pohľadávok bánk a iných veriteľov pri splátkach úverov a pôžičiek, a to aj z dôvodu obáv pred vyšším sankčným postihom.

Nemenej významnou príčinou existujúcej výšky daňového nedoplatku je finančná nedisciplinovanosť v obchodnom styku, ktorá sa v konečnom dôsledku prejavuje v druhotnej platobnej neschopnosti daňových subjektov, z ktorých sa v dôsledku toho stávajú daňoví dlžníci.

Popisované príčiny existujúcej výšky daňových nedoplatkov mali vplyv na vývoj daňových nedoplatkov v Slovenskej republike v rokoch 2000 až 2004 a na ich celkovú štruktúru. V poslednej časti tejto kapitoly som sa zaoberala ich rozborom.

3 ANALÝZA VYMÁHANIA DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV

Súčasťou problémov daňového inkasa v každej štandardnej trhovej ekonomike sú aj daňové nedoplatky. Niektoré z nich sú nevyhnutné prechodne, iné natrvalo.

Štatistika v SR potvrdzuje dva hlavné trendy. Pozitívom je, že za predposledné tri roky sa ročný nárast daňových nedoplatkov stabilizoval, a výrazne sa nezvýšilo tempo medziročného prírastku. Negatívom je, že objem daňových nedoplatkov sa nedarí radikálne znižovať.

Dôvody na vznik daňových nedoplatkov možno rozdeliť do dvoch skupín – na objektívne a subjektívne. Objektívnym dôvodom je napríklad tunelovanie firiem a neexistencia obchodného majetku na daňovú exekúciu, ale aj zvýšená komplexná efektívnosť a účinnosť daňovej kontroly. To znamená, že čím je daňová kontrola v dohľadaní daňových únikov úspešnejšia, tým viac sa rozšíri objem daňových nedoplatkov, vyplývajúcich z dohľadaných daní a ich nadväzujúcich sankcií.

Na základe ustanovení v súčasnosti platnej legislatívy v oblasti správy daní kontrolór uskutočňuje výkon kontroly aj u subjektov, u ktorých je vopred zrejmé, že vyrubenie dane a jej rozdielu sa stane daňovým nedoplatkom, ktorý je nevyhnutný (vyrubenie dane a jej rozdielu u tzv. „bielych koní“ alebo u subjektov, ktoré nevlastnia žiadny majetok). Upozorňujem, že najmä u daní s neohraničenou penalizáciou (napríklad DPH) sankčný úrok môže v zmysle v súčasnosti platnej legislatívy prevýšiť sumu vyrubenej dane, respektíve jej rozdielu.

Kontrolór sa neraz pri výkone svojej činnosti stretáva so skutočnosťou, že kontrolovaný daňový subjekt sa počas výkonu kontroly zbaví majetku, a tým po vyrubení dane a jej rozdielu dane sa táto stáva nevyhnutným daňovým nedoplatkom. Podľa platnej právnej úpravy môže správca dane takýto nevyhnutný daňový

nedoplatok presunúť do pomocnej evidencie a aj keď je nevymožiteľný, zvyšuje takýto nedoplatok evidovanú sumu celkových daňových nedoplatkov.

V súčasnosti sú už v daňovom informačnom systéme zavedené niektoré pomôcky, ktoré zjednodušia prácu daňovým exekútorom. Napríklad od 1.1. 2004 je zavedený rating daňových subjektov, ktorého úlohou je zjednodušiť a urýchliť prácu zamestnancov správcu dane – daňových úradov, zefektívniť spoluprácu správcom, kontrolórov a exekútorov s cieľom predchádzať vzniku daňových nedoplatkov a pružnejšie riešiť už vzniknuté nedoplatky. Výsledným efektom zapracovania uvedenej funkcie je označenie jednotlivých daňových subjektov ratingom, t.j. písmenom (príznakom), ktoré vyjadruje „kvalitu“ subjektu z pohľadu jeho spolupráce so správcom dane. Príznak ratingu, zapracovaný aj do Karty daňovníka a do jeho jednotného spisu, rozdeľuje daňové subjekty do kategórií Z, A, B, C, D a U, kde:

„Z“ - označuje začínajúci daňový subjekt, ktorý spolupracuje so správcom dane a nemá žiadny daňový nedoplatok,

„A“ - označuje bezproblémový daňový subjekt z hľadiska spolupráce so správcom dane, ktorý nemá daňové nedoplatky

„B“ – označuje daňový subjekt, ktorý spolupracuje so správcom dane, ale stáva sa, že daňové povinnosti z rôznych dôvodov uhradí až po obdržaní výzvy

„C“ – označuje rizikový daňový subjekt, ktorý má daňové nedoplatky

„D“ – označuje vysoko rizikový daňový subjekt, ktorý má daňové nedoplatky, nespupracuje so správcom dane, alebo je v konkurze, alebo nemá žiadny majetok

„U“ – označuje daňový subjekt, ktorý nemá otvorený žiadny dôvod registrácie, alebo evidencie a nemá žiadne daňové nedoplatky

Na základe ratingu má aj daňový exekútor na prvý pohľad možnosť zistiť, s akým daňovým subjektom sa stretáva, aké riziko vo vzťahu k daňovej správe daňový subjekt predstavuje a na základe toho aj konať.

3.1 Kritériá pre posudzovanie postupov pri vymáhaní nedoplatkov

Podľa poznatkov z krajín Európskej únie a Medzinárodného menového fondu v týchto krajinách platí, že čím je daňový nedoplatok „starší“, tým je aj ťažšie vymožiteľný. Preto je pri nútenom výbere daňových nedoplatkov - exekúcii potrebné zamerať sa z hľadiska času vzniku daňového nedoplatku na tzv. „najmladšie“ daňové nedoplatky, ktoré vznikajú v priebehu roka najmä na daniach so zdaňovacím obdobím kratším ako jeden rok. Z tohto pohľadu je potrebné dôslednejšie sledovať stav a vývoj daňových nedoplatkov na nepriamych daniach, a to na DPH a na spotrebnej dani z liehu. [19]

Podľa výsledkov monitorovania najväčších daňových dlžníkov v rámci Slovenska bolo zistené, že u 100 /slovom sto/ najväčších daňových dlžníkov, ktorí predstavujú 0,1 % z evidovaného počtu 124 813 daňových dlžníkov, bol v predchádzajúcom období evidovaný daňový nedoplatok vo výške 35 % z celkového stavu daňových nedoplatkov, z čoho vyplýva, že na ostávajúcich 99,9 % daňových dlžníkov pripadá 65 % z celkového stavu daňových nedoplatkov. Z uvedeného dôvodu je potrebné, aby sa daňová správa zamerala na vymáhanie daňových nedoplatkov u najväčších daňových dlžníkov a vykonala u nich úkony na zabezpečenie a vymoženie daňových nedoplatkov.

Pri výbere daňových nedoplatkov na vymáhanie podľa výšky vymáhaného daňového nedoplatku je nevyhnutné monitorovať jeho vývoj podľa nárastu daňového nedoplatku ako celku, podľa jednotlivých druhov daní v členení na istinu a sankcie, ako aj z hľadiska, či ide o daňový nedoplatok vyplývajúci z daňového

priznania, z dodatočného daňového priznania, alebo vyplýva zo zistení správcu dane.

Z pohľadu miery rizika nezaplatenia daňového nedoplatku má význam aj vyšpecifikovanie druhu predpisu, na základe ktorého nedoplatok vznikol. Za obdobie 1-9/2004 na základe analýzy interných podkladov Daňového úradu Banská Bystrica I je preukázateľné, že z podaných daňových priznaní a dodatočných daňových priznaní dochádza k úhrade dane z príjmov fyzických osôb a právnických osôb cca vo výške 81,5 %, u zvýšenia dane ako sankcie po kontrole daňového subjektu bola zaznamenaná 30 % úhrada a úhrada u penále (sankčného úroku) tvorí 39 % z vyrubenej sumy.

Úhrada DPH na základe podaných daňových priznaní a dodatočných daňových priznaní je k 30.9.2004 vo výške 94,2 % a na sankciách bola zaznamenaná 30,5 % úhrada z vyrubenej sumy sankcií na DPH.

3.2 Súčasný stav vymáhania

Na Daňovom úrade Banská Bystrica I vykonáva daňový exekútor najmä tieto činnosti:

- na základe upozornenia správcu vykoná zabezpečovacie úkony
- po odstúpení výkazu daňových nedoplatkov správcom na vymáhanie, zisťuje majetok a pohľadávky (v prípade, že u daňového subjektu prebieha daňová kontrola v súčinnosti s kontrolórom) a v prípade zistenia majetku bezodkladne zabezpečí daňový nedoplatok a vydá rozhodnutie o začatí daňového exekučného konania (ďalej len DEK)
- v súčinnosti so správcom dane overí existenciu daňového nedoplatku vzhľadom na problémy pri párovaní predpisov a platieb

- v žiadnom prípade nečaká na celkové vyhodnotenie súčinnosti, koná v každom prípade zistenia majetku za predpokladu dodržania ustanovení § 73 ods. 2 zákona o správe daní...
- vydá daňovú exekučnú výzvu bezodkladne po doručení rozhodnutia o DEK osobám, na ktoré sa vzťahuje zákaz nakladania s majetkom daňového dlžníka
- po márnom uplynutí lehoty na odvolanie, resp. po nadobudnutí právoplatnosti výzvy a v prípade, že daňový dlžník na výzvu nereaguje (nezaplatí), vydá bezodkladne daňový exekučný príkaz
- v prípade, že majetok dlžníka nepostačuje na úhradu vymáhaného daňového nedoplatku a v priebehu DEK je zistený ďalší majetok, postupuje podľa § 76 ods. 6 cit. zákona
- vypracúva návrh na kvalifikovanie daňového nedoplatku ako nevymožiteľný a predloží komisii
- podá návrh na vyhlásenie konkurzu, ak je daňový subjekt v omeškaní s platením dane viac ako 12 mesiacov odo dňa splatnosti dane, dlžná suma presiahne 100 tis. Sk a sú splnené podmienky podľa zákona o konkurze a vyrovnaní
- vypracúva návrh na opísanie daňového nedoplatku podľa § 65 ods. 1-3 cit. zákona pre posúdenie komisiou.

Daňový nedoplatok u daňového dlžníka - podnikateľa fyzickej alebo právnickej osoby zvyčajne pozostáva z nedoplatkov na viacerých druhoch príjmov štátneho rozpočtu, preto je potrebné monitorovanie daňového nedoplatku zamerať na:

- aktuálny stav daňového nedoplatku daňového dlžníka
- celkový nárast daňového nedoplatku za predchádzajúce obdobie -2-3 mesiace

- v rámci nárastu nedoplatku na druh dane v členení na istinu a sankcie
- vyšpecifikovanie druhu predpisu, na základe ktorého daňový nedoplatok vznikol /daňové priznanie, dodatočné daňové priznanie, dorub dane, zvýšenie dane, penále/
- právnu formu daňového dlžníka

Na základe predchádzajúcich zistení musí exekútor odhadnúť riziko ďalšieho rastu daňového nedoplatku.

Pri monitorovaní daňového nedoplatku z pohľadu miery rizika jeho nezaplatenia správca dane musí zvážiť všetky jemu prístupné informácie o daňovom subjekte, ako napríklad:

- jeho dovtedajšiu platobnú disciplínu
- predmet podnikania
- maximálne využiť informácie o daňovom subjekte, ktoré sa nachádzajú v registri daňového úradu, ako napríklad existencia tzv. živých účtov v peňažnom ústave, či subjekt nevstúpil do likvidácie, či podniká sám alebo so spoločníkmi, či ešte podniká alebo mu vznikla daňová povinnosť v súvislosti s ukončením podnikania.

Podľa poznatkov, ktoré má správca dane k dispozícii, zvážiť dôvody nezaplatenia dane, a to z hľadiska:

- neschopnosti platiť daň
- neochoty platiť daň

a odhadnúť riziko nezaplatenia daňového nedoplatku.

V súvislosti s hodnotením miery rizika vzniku ďalšieho nedoplatku a zabezpečením včasnosti vymáhania je nevyhnutné pri vymáhaní daňových nedoplatkov zamerať sa na čo najskoršie vymożenie istiny, nakoľko tu platí - čím neskoršie bude vymožená istina, tým vyššie bude penále - a tým bude aj vyšší celkový daňový nedoplatok.

Začiatkom tohto roka bola na pracovnej porade vedúcich oddelení daňového exekučného konania a exekútorov daňových úradov v pôsobnosti DR SR, pracovisko Banská Bystrica vyhodnotená interná liga exekútorov za rok 2004.

Pre zabezpečenie čo najobjektívnejšieho merania výkonov uskutočnených exekútormi daňových úradov a pre vyhodnotenie umiestnenia jednotlivých daňových úradov a pracovísk DR SR, bolo poradou vedenia schválených nasledovných päť ukazovateľov merania výkonov:

- o počet úkonov uskutočnených jedným exekútorom,
- o výška vymoženej a zaplatenej sumy na základe úkonov uskutočnených jedným exekútorom,
- o efektivita vymáhania daňových nedoplatkov,
- o podiel vymožených daňových nedoplatkov v DEK, zo zabezpečovacích úkonov, v iných konaniach a vymožené inak na vymožitelných daňových nedoplatkoch,
- o plnenie smerného čísla.

V daňovom exekučnom konaní je potrebné brať do úvahy poznatky o efektívnosti vymáhania daňových nedoplatkov podľa jednotlivých spôsobov vymáhania. Pod efektívnosťou vymáhania daňových nedoplatkov podľa jednotlivých spôsobov exekúcie rozumieme:

- náklady, ktoré musí daňová správa vynaložiť na vymoženie daňových nedoplatkov v porovnaní s dosiahnutým výsledkom,
- efektívnosť jednotlivých spôsobov vymáhania vychádzajúc z porovnania vymoženej sumy k vymáhanej sume.

Výber konkrétneho spôsobu vymáhania daňového nedoplatku si správca dane určí na základe kritérií:

- a) druh majetku, ktorý je vo vlastníctve daňového dlžníka

- b) výsledky efektívnosti vymáhania daňových nedoplatkov jednotlivými spôsobmi vymáhania
- c) náklady daňovej správy súvisiace s vymáhaním daňových nedoplatkov
- d) administratívna náročnosť zo strany správcu dane

ad a)

Spôsob exekúcie sa zvolí podľa majetku, pričom správca dane môže vymáhať iba majetok, ktorý je vo vlastníctve daňového dlžníka. Tým je determinovaný aj spôsob vykonávania daňovej exekúcie.

ad b)

Pri možnosti výberu spôsobu daňovej exekúcie exekútor prihliada i na výsledky efektívnosti vymáhania daňových nedoplatkov podľa jednotlivých spôsobov daňovej exekúcie. Prehľady sú spracovávané dvakrát ročne a to Daňovým riaditeľstvom SR za celú daňovú správu, pracoviskami DR SR za svoje regióny a daňovými úradmi za miestne príslušné daňové subjekty. Efektívnosť vymáhania je vyhodnocovaná v zmysle pokynu GR DR SR na hodnotenie vývoja, vymáhania a nárastu daňových nedoplatkov.

Z pohľadu porovnania vymoženého daňového nedoplatku s vymáhaným nedoplatkom sa ako najefektívnejšia javí exekúcia prikázaním pohľadávky v peňažnom ústave. Je najjednoduchšia, administratívne najmenej náročná pri zisťovaní potrebných informácií. Údaje je možné čerpať z registra daňových subjektov, v ktorom sú na základe nahlasovacej povinnosti bánk aktualizované údaje. Uplatnenie tohto spôsobu exekúcie resp. jeho úspešnosť závisí od toho, či daňový subjekt uskutočňuje svoje platby prostredníctvom bankových účtov a či má na nich dostatok peňažných prostriedkov.

V poradí druhým najefektívnejším spôsobom je vymáhanie daňových nedoplatkov daňovou exekúciou odobratím hotových peňazí. Aj tu je možné využiť údaje z registra daňových subjektov (oblasť podnikania, z čoho vyplýva nutnosť používania registračnej pokladnice v určitých oblastiach podnikania). Pri tomto spôsobe daňovej exekúcie nie je potrebné vykonať ďalšie úkony (napr. dražbu) z dôvodu, že exekútor odoberie hotové peniaze.

Daňovú exekúciu zrážkami zo mzdy a iných príjmov je možné vykonávať iba v tých prípadoch, ak daňový dlžník takéto príjmy poberá.

ad c)

Náklady na jedného exekútora a jeden deň predstavujú 1 700,- Sk. Možno konštatovať, že čím viac úkonov sa musí vykonať v daňovom exekučnom konaní a čím uplynie viac času od vydania rozhodnutia o začatí daňového exekučného konania do jeho ukončenia, tým sa náklady na vymáhanie zvyšujú. Vyšpecifikovať výšku nákladov pri jednotlivých spôsoboch vymáhania je obtiažne z dôvodu nie rovnakých východiskových podmienok pri začatí a priebehu daňového exekučného konania.

Vyčíslenie nákladov daňovej správy súvisiacich s úhradou daňového nedoplatku

Nie je možné detailne odhadnúť čas potrebný na úkony vykonávané správcom daňového úradu a exekútorom daňového úradu. Predpokladám v konkrétnych prípadoch odchýlky od uvedeného rozpisu vzhľadom na nie totožné podmienky. Nasledujúce údaje o dĺžke trvania a finančnom ohodnotení úkonov na vymáhanie daňových nedoplatkov vychádzajú z personálneho auditu vykonaného na Daňovom úrade Banská Bystrica I v apríli 2004.

Správca daňového úradu

Výzva na zaplatenie (8 min).....	28 Sk
Podpora dobrovoľného plnenia – telefonát (4 min).....	20 Sk
Mzdové náklady (12 min)	18 Sk
Odvody (12 min)	7 Sk
Režijné náklady (12 min)	12 Sk
Spísanie úradného záznamu o telefonáte daň. dlžníkovi (10 min).	31 Sk
Konzultácia o možnostiach riešenia zaplatenia daňového nedoplatku a spísanie zápisnice (1 hod).	204 Sk
Spolu	320 Sk

Exekútor daňového úradu

Príprava exekútora (získavanie údajov o daň. dlžníkovi 3 hod.)	613 Sk
Rozhodnutie o začatí DEK (8 min).....	28 Sk
Daňová exekučná výzva (8 min)	28 Sk
Daňový exekučný príkaz (8 min)	56 Sk
Výzva do banky (8 min)	28 Sk
Žiadosť do Sociálnej poisťovne (8 min)	28 Sk
Žiadosť do zdravotných poisťovní (8 min)	28 Sk
Mzdové náklady (48 min)	72 Sk
Odvody (48 min)	26 Sk
Režijné náklady (48 min)	48 Sk
Spolu	955 Sk
Celkové náklady.....	1 275 Sk

ad d)

Administratívna náročnosť jednotlivých spôsobov daňovej exekúcie je z pohľadu vydávania dokumentov až po etapu vydania daňového exekučného príkazu takmer zhodná.

Najnáročnejší spôsob exekúcie vzhľadom na administratívnu náročnosť, čas trvania exekúcie a čas zrealizovania exekúcie sú dražby. Okrem dokumentov, ktoré musí správca dane vydať v počiatočnej fáze daňového exekučného konania (rozhodnutia o začatí daňového exekučného konania, daňovej exekučnej výzvy a daňového exekučného príkazu na predaj hnuteľných či nehnuteľných vecí) sú nevyhnutné ďalšie úkony a s tým spojené dokumenty (žiadosť o vypracovanie znaleckého posudku hnuteľnej alebo nehnuteľnej veci, súpis hnuteľných vecí, rozhodnutie o cene nehnuteľnosti, zmluva o úschove hnuteľných vecí, dražobná vyhláška a jej doručenie osobám a orgánom štátnej správy tak, ako určuje zákon, zoznam dražiteľov, zápisnica o konaní dražby so zapísaním prípadných námietok proti udeleniu príklepu, potvrdenie o udelení príklepu resp. rozhodnutie o udelení príklepu, vrátenie dražobnej zábezpeky u nehnuteľných vecí). V prípade neúspešnosti dražby sú nevyhnutné ďalšie úkony a s tým spojené dokumenty, keďže je nutné uskutočniť opätovnú dražbu, u nehnuteľných vecí aj opakovanú dražbu a prípadne aj predaj na základe ponuky. V prípade úspešnej dražby u daňových dlžníkov platiteľov DPH odviesť túto daň za daňového dlžníka, vypočítať exekučné náklady a oznámiť ich výšku daňovému dlžníkovi rozhodnutím, proti ktorému je prípustné odvolanie.

Prax na Daňovom úrade Banská Bystrica I ukazuje, že tento spôsob vymáhania sa zväčša z dôvodu neexistencie postihnuteľného majetku v daňovej exekúcii neuplatňuje. V prípadoch, keď správca dane založil majetok adekvátny daňovému nedoplatku, daňový subjekt svoju daňovú povinnosť uhradí ešte pred dražbou

Zákon č.511/1992 Zb. umožňuje vykonanie exekúcie aj postihnutím majetkových práv spojených s podielom spoločníka spoločnosti

s ručením obmedzeným, a to na jeho vyrovnací podiel, podiel na zisku, podiel na likvidačnom zostatku. V praxi to znamená, že ak daňový dlžník je spoločníkom s.r.o., je správca dane oprávnený vykonať daňovú exekúciu už uvedeným spôsobom.

3.3 Zhrnutie analytickej časti vymáhania daňových nedoplatkov

Na základe predchádzajúcej časti by postup zodpovedných pracovníkov daňových úradov mal byť nasledovný:

Pri výbere daňového nedoplatku na vymáhanie sústrediť konanie na zabezpečenie a vymáhanie daňového nedoplatku:

na najvyššie daňové nedoplatky evidované na príslušnom daňovom úrade,

- o na daňové nedoplatky, ktoré priebežne narastajú,
- o na aktuálny nárast ak sa týka najmä DPH,
- o u podnikateľa, ktorý má právnu formu s. r. o.,
- o na zhodnotenie miery rizika rastu daňového nedoplatku a rizika jeho nezaplatenia.

Pri určení spôsobu vymáhania daňových nedoplatkov je potrebné zvážiť:

- o druh majetku, ktorý je vo vlastníctve daňového dlžníka,
- o dostupnosť informácií o daňovom dlžníkovi,
- o efektívnosť jednotlivých spôsobov exekúcie,
- o náklady na získavanie informácií o daňovom subjekte od tretích osôb,
- o časovú náročnosť vykonania daňovej exekúcie,
- o administratívnu náročnosť daňového exekučného konania.

Realizácia postupov na zabezpečenie efektívnosti výkonu daňovej exekúcie sa realizuje predovšetkým u najväčších daňových dlžníkov. Z tohoto dôvodu daňové úrady monitorujú stav a nárast daňových nedoplatkov u týchto dlžníkov.

Uskutočnenie daňovej exekúcie je prácou vysoko zodpovednou, odbornou a náročnou na vedomosti správcu dane aj z iných špeciálnych oblastí nášho právneho poriadku (napr. právne predpisy o cenných papieroch, Obchodný zákonník, Občiansky zákonník, atď.). Postupy pre efektívne vymáhanie daňových nedoplatkov vyžadujú spoluprácu všetkých pracovníkov daňového úradu a zodpovedný prístup exekútorov a správcov dane, pretože správca dane má najaktuálnejší prehľad o náraste daňových nedoplatkov a od ich včasného odstúpenia na vymáhanie závisí úspešnosť ich vymoženía.

4 PROJEKT ZVYŠOVANIA EFEKTÍVNOSTI VYMÁHANIA DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV

Efektívnosť každej inštitúcie ovplyvňujú viaceré faktory. V prvom rade je potrebné povedať, že každý daňový exekútor sa pri svojej práci musí riadiť platnými právnymi predpismi, konkrétne daňové exekučné konanie upravuje zákon SNR č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov (ďalej len zákon o správe daní a poplatkov), VII. časť. Na celkovú výšku vymožených nedoplatkov a na prácu daňových exekútorov majú vplyv viaceré skutočnosti, a to najmä:

- legislatíva – ako som už vyššie uviedla VII. časť zákona o správe daní a poplatkov upravuje daňové exekučné konanie a daňoví exekútori sa musia pri vymáhaní držať príslušných ustanovení zákona
- nedostatočný tok informácií - najmä neprepojenosť registrov
- spoľahlivo fungujúci daňový informačný systém
- materiálne - technické vybavenie - chýba moderná výpočtová technika, mobilné telefóny, motorové vozidlá a pod.
- podnikateľské prostredie - ak niekto nemá majetok je nepodstatné v akej výške má daňový nedoplatok, nakoľko z ničoho sa nedá vymáhať a na to nadväzujúca absolútna neochota daňových dlžníkov spolupracovať
- finančné ohodnotenie daňových exekútorov – nevyhnutnosť hmotne zainteresovať daňových exekútorov určitým percentom z vymoženej sumy
- personálne obsadenie a vzdelanostná štruktúra – je nevyhnutné zvýšiť celkový počet daňových exekútorov

v daňovej správe najmä s vysokoškolským vzdelaním právnického zamerania

- nevyhnutnosť spolupráce na osi: správca dane – kontrolór – daňový exekútor

Čo z uvedeného vyplýva? Na jednej strane je pravda, že celková suma vymožených daňových nedoplatkov je nízka, že daňoví exekútori robia veľké množstvo úkonov, ktoré priamo nesúvisia s výkonom ich práce a pod., no na strane druhej treba objektívne priznať, že na vine nie sú len daňoví exekútori, ale celkový systém vymáhania daňových nedoplatkov a podmienky, v akých daňoví exekútori pracujú.

Je nevyhnutné spojiť sily pre dobro veci, ktorou je znižovanie celkovej výšky daňových nedoplatkov, ako aj ich vymoženie v čo najkratšom čase a najväčšej možnej výške. Aj tým je možné prispieť k celkovému rastu dôvery verejnosti ku správcovi dane ako celku. Zlepšenie spolupráce na osi správca – kontrolór – exekútor v rámci daňového úradu by malo byť založené na vzájomných konzultáciách využívajúcich osobné skúsenosti pracovníkov. V prípade, že každý z nich bude vykonávať čo má a dôjde k úzkej vzájomnej spolupráci, dá sa reálne predpokladať, že následne dôjde k predchádzaniu vzniku daňových nedoplatkov, respektíve aspoň k obmedzeniu ich neúmerneho narastania.

4.1 Opatrenia na elimináciu vzniku a rastu daňových nedoplatkov

Jednou z možností ako je možné ovplyvniť stratégiu vymáhania daňových nedoplatkov je najhospodárnejší spôsob výberu daní – dobrovoľná zhoda daňových subjektov s dodržiavaním daňových zákonov. Z toho je zrejmé, že najefektívnejší spôsob výberu daní je vtedy, ak daňové subjekty v zákonných lehotách priznajú a zaplatia v zmysle zákona správnu výšku dane a daňová správa nemusí smerovať značné ľudské a materiálne zdroje do tých aktivít, ktoré náročnými postupmi identifikujú a získavajú dodatočné daňové platby. „Postupne sa zvyšuje podiel daňovníkov, ktorí nielen priznajú ale aj včas zaplatia daňovú povinnosť, ale taktiež výsledky daňových kontrol, expertné odhady daňových únikov a rozsahu čiernej ekonomiky svedčia o tom, že je potrebné vykonať ešte veľa opatrení, aby sme sa priblížili k ideálnemu stavu. Jedno podstatné opatrenie už bolo urobené a tým je daňová reforma zahájená v januári 2004, ktorá najmä výškou sadzby dane z príjmu je stimulujúcou k dobrovoľnému daňovému plneniu. Toto opatrenie však zrejme nebude postačujúce. Za mimoriadne dôležitú podporu plnenia daňových povinností považujeme možnosti elektronického podávania daňových priznaní, ale aj ďalšie, ktoré prinášajú nové informačné a komunikačné technológie. [20]

Daňová správa na svojej internetovej stránke www.drsr.sk poskytuje informácie o najdôležitejších právach a povinnostiach daňových subjektov, dátumoch splatnosti daní, o daňových zákonoch a ich novelizáciách, o projektoch, platných tlačivách ...

Z dôvodu, že v dnešnej dobe ešte mnoho malých podnikateľov a firiem nemá trvalý prístup k internetu by som navrhovala v oblasti prevencie vzniku daňových nedoplatkov prostredníctvom médií výraznejšie propagovať funkciu daní, určitú dobu pred termínom podania daňových priznaní upozorňovať v médiách na termíny podania priznaní a zaplata daní, a hlavne uskutočňovať opatrenia

na zlepšenie morálneho podvedomia daňových subjektov. Jedným z týchto opatrení by mohlo byť poskytovanie odbornej pomoci pre daňové subjekty pri riešení konkrétnych prípadov v účtovníctve a pri správe daní, uplatňovanie daňových zákonov na všetky daňové subjekty v rovnakom merítku (podľa jedného metra), usporadúvanie konzultačných dní s osvetou na úrovni kraja alebo Slovenska cez masovo-komunikačné prostriedky pre každú oblasť činnosti podnikateľov z hľadiska účtovníctva a správy daní a vo vhodnom časovom horizonte – v značnom časovom predstihu (napríklad pred podávaním daňových priznaní pre DPH alebo k dani z motorových vozidiel minimálne 2 týždne a pri dani z príjmov minimálne 6 týždňov). Celkové zlepšenie vzťahov medzi daňovníkmi a správcami dane, ktoré by mohli podporiť dobrovoľnú zhodu daňových subjektov s dodržiavaním daňových zákonov, by podľa môjho názoru mohlo ovplyvniť aj operatívne vybavovanie jednoduchých podaní daňových subjektov, napr. vybavovanie žiadostí o potvrdzovanie príjmov pre poskytovanie úverov, pre účasť vo výberových konaniach, pre poberanie rodinných prídavkov a podobne. V podstate ide o podporu dobrovoľného plnenia daňových povinností daňových subjektov, ktorého účinky sa prejavia až s odstupom času, nie hneď.

Ďalšou z možností ako by bolo možné ovplyvniť konanie daňových subjektov a ich postoj voči svojim daňovým povinnostiam by mohlo byť sprístupnenie ratingu na internetovej stránke Daňového riaditeľstva SR. Myslím si, že ak by rating nebol tajomstvom, ale voľne prístupnou informáciou, daňové subjekty by sa snažili o dobré ratingové hodnotenie, nakoľko by to mohlo ovplyvniť ich obchodno-právne vzťahy. Hoci v iných krajinách so štandardnou trhovou ekonomikou efektívne funguje aj tzv. inštitút verejného praniera – v SR sa vôbec zatiaľ neosvedčil, aj keď daňová správa každoročne zverejňuje zoznam najväčších daňových dlžníkov aj na

internete. Toto je pravdepodobne ovplyvnené aj výškou zverejňovanej sumy, nakoľko väčšina daňových subjektov sa ju snaží neprekročiť. „Nespochybniteľnými pomocníkmi v daňovej disciplíne v niektorých krajinách Európskej únie sú aj dve účinné authority na fungujúcom trhu. Jednou je obchodný partner podnikajúceho daňového subjektu a druhou jeho financujúca banka. Ak hociktorý z týchto dvoch článkov zistí, že konkrétny podnikateľ má daňové dlhy alebo spory s daňovým úradom, hodnotí ho ako rizikového partnera a prestane s ním obchodno-finančne komunikovať. To ho môže zlikvidovať z trhu.“ [21]] Preto silné konkurenčné prostredie by aj na Slovensku mohlo pomôcť postupne obmedzovať doterajšiu liberálnu kultúru a svojvoľný vzťah niektorých podnikateľov a firiem k ich daňovým nedoplatkom.

Z rovnakého dôvodu, ako som uviedla vyššie by som navrhla aj mesačné zverejňovanie daňových dlžníkov doplnkovou formou - v regionálnej tlači od hranice 100 000,- Sk. Z vlastných skúseností správcu dane sa mi táto hranica u niektorých daňových subjektov javí pri úhrade ich daňových povinností ako problematická.

4.2 Opatrenia na zefektívnenie výkonu daňovej exekúcie

Najväčšie rezervy v činnosti exekútorov vidím v ich spolupráci s kontrolórmí a správcami. Spolupráca nie je na dostatočnej úrovni, existuje nezdravá rivalita medzi týmito zložkami daňovej správy. Vedeniu daňového úradu by som doporučila, aby sa viac zaujímalo o vzájomnú spoluprácu týchto zložiek, aby tieto navzájom maximálne spolupracovali, aby exekútori neboli osamotení pri vymáhaní daňových nedoplatkov. Úlohou vedenia by malo byť optimálne skĺbenie spolupráce týchto zložiek v podmienkach úradu a pravidelne túto spoluprácu kontrolovať. Kontrolóri by mali pri

kontrolách, kde je predpokladaný nález, aktívnejšie pomáhať pri zisťovaní majetku, ktorý bude prichádzať do úvahy pri zriaďovaní záložného práva, prípadne pri jeho postihnutí daňovou exekúciou a tiež by mali viac využívať predbežné opatrenia na zabezpečenie predpokladaného nálezu. Správca dane by nemal striktne postupovať pri odstupovaní daňových nedoplatkov podľa poradia. Podľa môjho názoru by mal uplatňovať diferencovaný prístup, aby mu vysoký nedoplatok nečakal na vybavenie podľa poradia v zostave, pričom sa do doby, pokiaľ ho odstúpi exekútorovi, subjekt dávno zbaví majetku. Exekútor by tiež nemal čakať, kým mu správca odstúpi nejaký nedoplatok, ale mal by sa aktívne zaujímať o novo vzniknuté nedoplatky a tiež aj o to, u koho sa vykonáva daňová kontrola, kde sa predpokladá, že dôjde k vzniku daňového nedoplatku. Všetci pracovníci by si mali viac uvedomovať, ako dokážu zabezpečovať to, aby ťahali za jeden koniec povrazu.

Dosahovať dobré výsledky v rámci daňového úradu je možné za predpokladu, že kontrolór, správca a exekútor medzi sebou úzko spolupracujú a odovzdávajú si navzájom poznatky a informácie o subjektoch, ktoré získali pri svojej činnosti. V celkovom ponímaní nie je spolupráca medzi správcami a exekútormi dobrá. Zastávam názor, že najdôležitejšia je komunikácia a nie obviňovanie sa, kto čo mal spraviť a nespravil. Zaťaženosť hlavne správcov je však vysoká, až neúnosná a z uvedeného dôvodu by podľa mňa bolo vhodné začať diskusie o prerozdelení práce medzi správcu a exekútora po novom.

Prioritou správcu dane je z dôvodu finančných postihov a zníženého hodnotenia zamestnanca dodržiavanie lehôt vo vzťahu:

- k daňovému subjektu – realizácia vratiek peňazí, vydávanie rozhodnutí, výziev, oznámení, potvrzení atď.,
- k daňovým zákonom a
- interným príkazom.

Ostatné činnosti správca vykonáva v rámci možností.

Prioritou exekútora na daňovom úrade je oblasť vymáhania.

Navrhujem preto, aby všetky činnosti spojené s daňovým nedoplatkom vykonával na daňovom úrade exekútor.

Má to svoju logiku, exekútor by mohol rýchlejšie začať vymáhať daňový nedoplatok a nečakať až na úkony správcu dane.

Už dnes má exekútor v administratívnom daňovom informačnom systéme cez funkciu nedoplatky – výber k dispozícii celkový prehľad nedoplatkov za daný subjekt, t.j. má takú istú možnosť ako správca na prezeranie predpisov, platieb a nedoplatkov, má v rovnakom čase ako správca informáciu o stave nedoplatkov a môže zistiť výšku nedoplatkov aj neodstúpených na vymáhanie. Informácia o ratingu je rovnako dostupná exekútorovi ako aj správcovi. Tzn. pokiaľ exekútor vyvinie prvotnú iniciatívu, nič mu nebráni začať prácu v súvislosti s vymáhaním daňového nedoplatku.

Zastávam názor, že exekútor má vykonávať všetky kroky pri vymáhaní daňového nedoplatku a to už od jeho počiatku, už od vzniku daňového nedoplatku. Činnosť exekútorov navrhujem rozšíriť o úkony súvisiace s vyzývaním daňových subjektov na úhradu nedoplatkov a tvorbou výkazov nedoplatkov. Výkazy nedoplatkov sú exekučným titulom a spadajú plne pod daňové exekučné konanie. Exekútor po vytvorení výkazu nedoplatkov by mal povinnosť predložiť ho správcovi dane na overenie, čím by bola zároveň zabezpečená aj kontrola správnosti.

Iným riešením, ktorým by bolo možné aspoň sčasti zefektívniť výkon daňovej exekúcie je dosiahnutie lepšej vybavenosti exekútorov výpočtovou technikou a pracovnými pomôckami. Takouto pomôckou by mohol byť software pre exekútorov, ktorý by exekútori mohli využívať pri výkone exekúcie v teréne, aby exekútor dokázal na mieste výkonu exekúcie jednak vytlačiť potrebné tlačivá, ale aby mal aj potrebné zákony a metodické usmernenia v elektronickej podobe so sebou.

Prístup pracovníkov daňového úradu k vymáhaniu je tiež nezanedbateľnou časťou efektívneho výsledku ich práce. Hranica vymožitelnosti nedoplatkov je ovplyvnená aj štýlom vymáhania. Ten je ovplyvnený hlavne skutočnosťou, že daňoví exekútori pracujú v silne poddimenzovaných stavoch. Zaoberajú sa mnohými činnosťami, ktoré priamo neovplyvňujú samotný cieľ, pre ktorý boli vytvorené exekučné oddelenia, a to dosiahnutie, čo najväčšej vymožitelnosti daňových nedoplatkov. Podstatnú časť ich práce tvorí vypracovávanie rôznych analýz, tabuliek a zdôvodňovaní súčasného stavu. Prácu exekútora potom vykonávajú zo stoličky a zo zdrojov prístupných daňovému úradu.

Mojím návrhom v tomto smere je, aby sa exekútori viac zamerali na menej vyčerpatelný zdroj a to spôsobom vymáhania v teréne, práve tak ako je to u súdnych exekútorov. Mnohí daňoví dlžníci ignorujú všetky úkony správcu dane, napríklad predvolanie, výzvu, rozhodnutie o určení záložného práva alebo nemajú postihnuteľný majetok. Každého exekútora by malo zaujímať percento nedosažiteľných dlžníkov, ktorí po akomkoľvek úkone, ktorý bol urobený zo strany daňového úradu a daňový subjekt ho neprevzal, bol zo strany daňového úradu zbytočnou stratou času

a vyhodnením peňažných prostriedkov na poštovné. Navrhovala by som preto, aby exekútor takéto subjekty navštívil – aj viackrát, pokiaľ by bol prvýkrát neúspešný. Myslím, že presviedčanie o nutnosti zaplataenia daňovej povinnosti, prípadne pri vyšších nedoplatkoch aj pohrozením, že správca dane môže u daňového subjektu navrhnúť možnosť vyhlásenia konkurzu alebo oznámiť dlžníka justičnej polícii, by mohlo viesť k vyššej vymožitelnosti nedoplatkov.

Exekútor ako pracovník správcu dane má možnosť tiež nahliadnuť do účtovníctva daňového subjektu a z toho zistiť napríklad aj jeho zatajené účty, ktoré napriek povinnosti ich zaregistrovania na daňovom úrade, subjekt nenahlásil a pri svojej činnosti ich používa. Odporúčala by som exekútorom využívať v záujme efektívnejšieho vymáhania aj túto ich právomoc.

Osobitnú skupinu tvoria daňové subjekty nenachádzajúce sa na zaregistrovanej adrese, ktorou je u fyzických osôb adresa trvalého bydliska a u právnických osôb sídlo firmy. U fyzických osôb sa následne overuje adresa trvalého bydliska na Centrálnej evidencii pobytu obyvateľstva, ktoré daňovému úradu zväčša takúto adresu potvrdí. Ďalším krokom je následne žiadosť smerovaná Policajnému zboru SR o predvedenie daňového dlžníka, ale nakoľko sa títo dlžníci na uvedených adresách skutočne nenachádzajú, polícia takéto prípady považuje za uzavreté. V tejto súvislosti by daňovému úradu pomohlo prepojenie daňového informačného systému na centrálnu databázu sociálnej poisťovne, zdravotnej poisťovne, kde musia byť všetky osoby zaregistrované.

Efektívnejší výber daňových nedoplatkov by bolo možné dosiahnuť aj iným finančným ohodnotením daňových exekútorov ako

je to v súčasnosti. Podľa môjho názoru je nevyhnutnosťou hmotne zainteresovať daňových exekútorov určitým percentom z vymoženej sumy, tak ako je to u súdnych exekútorov. Tí dostávajú 4 % z vymoženej sumy. Pokiaľ by aj daňoví exekútori boli zainteresovaní určitým finančným výnosom z vymáhanej sumy (napríklad 1 %), určite by k vymáhaniu pristupovali aktívnejšie a kreatívnejšie ako je tomu teraz.

V personálnom obsadení exekučného oddelenia by som navrhla prehodnotiť vzdelanostnú štruktúru zamestnancov a ich celkový počet.

Je nevyhnutné zvýšiť celkový počet daňových exekútorov v daňovej správe najmä s vysokoškolským vzdelaním právnického zamerania. Ľudia s týmto vzdelaním sú v exekútorskej praxi viac kreatívnejší a odvážnejší pri vymáhaní, nakoľko si uvedomujú svoju pozíciu, silu a možnosti, ale na druhej strane sa viac vyhýbajú chybám pri nesprávnom výklade niektorých zákonov a ich prípadným právnym následkom.

4.3 Opatrenia na zvýšenie efektívnosti vymáhania nedoplatkov z daňovej kontroly

Kontrolór daňového úradu po pridelení daňového subjektu na kontrolu vykonáva u daňového subjektu daňovú kontrolu v súlade s procesnou normou zákona o správe daní. Daňová kontrola je vykonávaná na základe plánu daňových kontrol, preverovania oprávnenosti vrátenia dane, zisťovania oprávnenosti uplatnenia nadmerného odpočtu podľa osobitného zákona, na základe požiadania súdu alebo orgánov činných v trestnom konaní alebo pri

podozrení, že hrozí znehodnotenie, zničenie alebo pozmenenie účtovných alebo iných dokladov. V prípadoch, keď kontrolór predpokladá vyrubenie dane a jej rozdielu, môže vo vzťahu k zabezpečeniu efektívneho vymáhania daňových nedoplatkov už počas daňovej kontroly v rozsahu nevyhnutne potrebnom na zabezpečenie jej účelu uložiť daňovému subjektu vydaním predbežného opatrenia, aby niečo vykonal, niečoho sa zdržal alebo niečo strpel.

Napriek tomu, že zavedením inštitútu predbežného opatrenia sa zvýšil podiel uhradenej vyrubenej dane s príslušnými sankciami, navrhujem, aby po stanovení konkrétneho plánu daňových kontrol s príslušným ratingom – hodnotením daňových subjektov, bol tento plán predložený aj exekútorovi daňového úradu. Ten by v pláne kontrol vyznačil daňové subjekty, ktoré sú daňovými dlžníkmi a ktorých daňové nedoplatky sú spojené s problematickým výkonom exekúcie. Táto informácia by mohla byť podnetom pre kontrolóra, aby sa pri výkone kontroly nezameriaval len na správnosť a úplnosť účtovníctva, ale aj na aktuálny stav majetku, priebežný stav hotovosti v elektronickej registračnej pokladnici, respektíve na účty daňového subjektu uvedené na faktúrach. Zaujímavou informáciou pre exekútora pri rizikovom alebo problémovom subjekte by mohol byť aj zoznam dlžníkov daňového dlžníka vrátane výšky pohľadávok, a pod. Následne by o zistených skutočnostiach informoval exekútora, ktorý by zvážil vhodnosť možných spôsobov exekúcie.

V tejto časti týkajúcej sa opatrení na zvýšenie efektívnosti vymáhania nedoplatkov z daňovej kontroly môžem opakovane uviesť, že kontrolóri by mali pri kontrolách, kde je predpokladaný nález, aktívnejšie pristupovať k zisťovaniu majetku, ktorý bude prichádzať do úvahy pri zriaďovaní záložného práva, prípadne pri jeho postihnutí daňovou exekúciou a tiež by mali viac využívať predbežné opatrenia na zabezpečenie predpokladaného nálezu.

Zo strany správcov dane by som navrhovala, aby sa sledovaním úhrad vyrubenej dane zaoberali prednostne, nakoľko sankcie nadväzujúce sa úhradu vyrubenej dane sa počítajú od pôvodnej splatnosti dane, aj keď táto nebola v čase podania daňového priznania daňovým subjektom priznaná a známa. U niektorých daní sa tieto sankcie počítajú maximálne do 100 % výšky daňovej povinnosti, ale u niektorých druhov daní ju môžu niekoľkonásobne prekročiť. Prednostným zabezpečením vymáhania neuhradenej povinnosti na vyrubenej dani by sa zamedzilo narastaniu výšky sankcií vyplývajúcich z neuhradenia istiny dane. V prípade jej uhradenia sa sankčný úrok počíta ku dňu úhrady daňovej povinnosti.

4.4 Legislatívne opatrenia

Správne prijatá a implementovaná legislatíva má azda najväčší podiel tak na plnení príjmovej stránky štátneho rozpočtu ako aj v znižovaní stavu evidovaných daňových nedoplatkov. Z naposledy uskutočnených legislatívnych zmien má na priaznivejšie plnenie daňových príjmov štátneho rozpočtu pravdepodobne najväčší vplyv uzákonenie započítania nároku na vrátenie DPH s daňovou povinnosťou budúcich zdaňovacích období. V oblasti zamedzenia rastu nedoplatkov na daniach možno takto sčasti pozitívne hodnotiť niektoré legislatívne úpravy staršieho dáta ako napr. zverejňovanie zoznamov daňových dlžníkov či kompenzáciu nedoplatku na určitej dani s evidovaným preplatom na inej dani.

Na druhej strane je potrebné poznamenať, že práve nedoriešenie niektorých legislatívnych zmien a ich časté uskutočňovanie bez podrobnej analýzy ich dopadu, prinieslo mnohokrát negatívny efekt

v podobe ochromenia daňovej správy pri napĺňaní jej cieľov. Z takýchto príkladov uvádzam aspoň jeden za všetky. Zákon č. 328/91 Zb. o konkurze a vyrovnaní neumožňuje uspokojiť daňové nedoplatky, ktoré vznikli na sankciách po vyhlásení konkurzu (zvýšenia dane, pokuty, penále). [22] Na druhej strane je správca dane zo zákona povinný sankciu uložiť. Pri dodržaní platnej legislatívy tak sankcie síce existujú, ale nie sú vymáhateľné a daňový nedoplatok v konečnom dôsledku narastá. Aj toto je jedna z legislatívnych medzier, ktoré navrhujem upraviť. Z dôvodu prevládajúcej nevykonalosti sankcií uložených po vstupe daňových subjektov do konkurzu navrhujem v zákone o správe daní upraviť povinnosť uloženia sankcií len ku dňu vstupu do konkurzu.

Iným riešením tohto problému by mohlo byť presadenie legislatívneho zosúladenia zákona o konkurze a vyrovnaní so zákonom o správe daní a poplatkov v časti daní, daňových nedoplatkov a ich vymáhania.

Z analýzy uvedenej v tretej časti vyplýva, že sankcie uložené po vstupe do konkurzu sa na celkovom daňovom nedoplatku podieľajú významnou mierou. Uvedené opatrenie by ďalší nárast zväčša nevykonalých nedoplatkov u daňových subjektov v konkurze zastavil.

Okrem toho, vzhľadom na vysoký podiel spoločností s ručením obmedzeným na celkovom počte daňových dlžníkov, bude nevyhnutne potrebné legislatívne riešiť túto oblasť. Spoločnosť s r.o. zodpovedá za záväzky spoločnosti celým svojím majetkom a spoločníci ručia za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri. Ak porušenie záväzkov spoločnosti spôsobil spoločník, konateľ alebo likvidátor

takým konaním, za ktoré bol právoplatne odsúdený, zodpovedá za škodu celým svojím majetkom. Uvedené znamená, že v obchodno-záväzkových vzťahoch ak spoločníci majú splatené svoje vklady neručia za záväzky spoločnosti, resp. ak príslušné osoby neboli právoplatne odsúdené, nezodpovedajú za škodu.

Východisko z tejto situácie vidím v stanovení povinnosti určiť zodpovedné osoby za splnenie daňových povinností u právnických osôb, a to právnou úpravou zákona o správe daní a tiež osôb, ktoré ručia za splnenie daňových záväzkov.

V trestnom práve platnom v SR sa uplatňuje individuálna trestná zodpovednosť za zavinené konanie, čo vylučuje aby subjektom zodpovedným za spáchanie trestného činu bola právnická osoba. Napriek tomu, že platný Trestný zákon umožňuje vyvodenie zodpovednosti voči fyzickým osobám konajúcim za právnickú osobu (štatutárny orgán, resp. konateľ), takýto postih je nedostatočný, účinnosť postihu je nízka z dôvodu obtiažnosti preukazovania zavinenia. Z týchto dôvodov je potrebné jednoznačne určiť osobu zodpovednú za splnenie daňovej povinnosti za PO, čím bude bližšie určená osoba zodpovedná za nesplnenie daňových povinností.

V tejto súvislosti by bolo vhodné Obchodný zákonník novelizovať tak, aby konatelia spoločností s ručením obmedzeným ručili za záväzky spoločnosti celým svojím majetkom v prípade, že nezabezpečia riadne plnenie daňových a odvodových povinností. Popri tom by bolo podľa môjho názoru vhodné v Obchodnom zákonníku upraviť prísnejšie podmienky pre zápis subjektu do obchodného registra a registrovému súdu uložiť povinnosť dôslednejšieho preverovania dokladov predložených s návrhom na zápis, aby sa zabránilo zápisu a evidencii nepravdivých a falošných údajov, čo v konečnom dôsledku vytvára priestor pre vznik daňových podvodov. Pozitívum vidím v novele obchodného

zákonníka, ktorá priniesla zmenu v oblasti jednoznačného stanovenia povinnosti pre obchodnú spoločnosť spočívajúcu v určení štatutárneho orgánu, ktorého konanie je konaním podnikateľa. V praxi dochádzalo k situáciám, že z obchodného registra je vymazaný štatutárny orgán obchodnej spoločnosti, či už v dôsledku jeho odstúpenia z funkcie alebo na základe inej skutočnosti. Obchodný zákonník neukladal spoločnosti povinnosť nahradiť odstupujúci štatutárny orgán iným. Následkom takéhoto stavu správca dane nemohol vykonávať svoju činnosť u takýchto právnických osôb nakoľko nebolo osoby, ktorá by bola oprávnená za právnickú osobu konať.

U právnických osôb by som ešte v súvislosti s efektívnym vymáhaním nedoplatkov navrhla, aby mal správca dane v prípadoch, keď je daňový subjekt na adrese sídla firmy neznámy a správca dane u neho eviduje daňové nedoplatky a už urobil všetky kroky smerujúce k ich vymoženiu, možnosť podať návrh na výmaz spoločnosti z obchodného registra príslušnému registrovému súdu.

Výmaz z obchodného registra by som navrhovala aj v prípadoch, ak by správca dane daňovému subjektu navrhol možnosť odkladu alebo úhrady daňového nedoplatku v splátkach a daňový nedoplatok by aj napriek tomu nebol v lehote do troch rokov od jeho vzniku uhradený. V súčasnosti zákon o správe daní umožňuje daňovým subjektom odklad ich daňových nedoplatkov do jedného roka od pôvodnej splatnosti dane. Právomoc poskytnúť dlhšiu dobu splatnosti u nedoplatkov by som dala daňovým exekútorom, ktorí sledujú len daňové nedoplatky ako prejav vôle voči snahe subjektov vyrovnať svoje daňové povinnosti.

Za dôležité považujem prijať opatrenia aj v nasledovných oblastiach:

- prinavrátiť správcovi dane právo prednostného uspokojenia daňových pohľadávok zabezpečených záložným právom z konkurznej podstaty ako to platilo pred schválením novely č. 12/1998 Z.z. o konkurze a vyrovnaní,
- umožniť správcovi dane prednostné uspokojenie daňových pohľadávok z vydraženia veci v prípade súdneho výkonu rozhodnutia. V poradí uspokojenia sú totiž pred dane a poplatky zaradené pohľadávky bánk z hypotekárnych a komunálnych úverov slúžiace na krytie menovitej hodnoty hypotekárnych záložných listov a komunálnych obligácií vydaných bankou, vrátane výnosov z nich, čo len dokumentuje presadenie sa bankových subjektov v neprospech daňovej správy,
- legislatívne uložiť všetkým orgánom štátnej správy a samosprávy povinnosť poskytovať informácie zistené v rámci vlastnej evidenčnej, kontrolnej, vyhľadávacej a inej činnosti, ktoré môžu byť pre daňovú správu využiteľné pri výkone daňovej kontroly a pri vymáhaní daňových nedoplatkov,
- legislatívne upraviť hranicu výšky daňových nedoplatkov zverejňovaných v zmysle zákona o správe daní na internete

4.5 Opatrenia na zefektívnenie využívania daňového informačného systému

Daňové riaditeľstvo SR kladie veľký dôraz na vymáhanie čerstvých daňových nedoplatkov. Z tohto dôvodu som vychádzajúc z teoretickej a analytickej časti urobila experiment a zároveň analýzu, čo sa dá najskôr zistiť a vymáhať, vzhľadom na kapacity

(exekútori a administratívny daňový informačný systém), ktoré sú na daňovom úrade. Na Daňovom úrade Banská Bystrica I pracujú štyria exekútori a dvadsaťjeden správcov. Vzhľadom na to, že v čase, keď som sa pre takýto krok rozhodla, skončilo obdobie podávania daňových priznaní na dani z pridanej hodnoty u mesačných platiteľov za január 2004, vznikli v tom čase aj daňové povinnosti u týchto daňových subjektov.

Po spracovaní daňových priznaní som najskôr zisťovala v učitárni, či údaje zo štátnej pokladnice boli prenesené na Daňový úrad Banská Bystrica I. Oneskorenie účtovania platieb je dva dni po zadaní prevodu z účtu daňového subjektu. Deň splatnosti týchto daňových povinností bol z dôvodu dvoch štátnych sviatkov posunutý na 29.3.2005. Platby tak boli účtované dňa 31.3.2005. V čase naučtovania týchto platieb ešte nie sú naučtované všetky platby, ktoré by za mesiac marec mohli na daňový úrad prísť, preto v daňovom informačnom systéme (ďalej DIS) ešte nie je možné vytvoriť zostavu neuhradených daňových povinností, na ktoré ešte nebola zaslaná výzva správcu dane. To je možné až po mesačnej uzávierke, ktorá sa robí po jednom týždni po uplynutí kalendárneho mesiaca. Ak správcovia dávajú pravidelne výzvy na zaplatenie daňového nedoplatku, je hneď prehľad o čerstvých nedoplatkoch, ak nestihli vystaviť výzvu za predchádzajúce obdobia, potom sú v takejto zostave čerstvé aj staršie nedoplatky.

Ďalším bodom bolo selektovanie daňových dlžníkov. Je potrebné presne rozdeliť daňových dlžníkov do skupín a potom sa rozhodnúť pre postup pri vymáhaní nedoplatkov. Pri tomto rozhodovaní pomôže prehľad správcu o daňových subjektoch, o ich doterajšej daňovej disciplíne, výška nedoplatku, či je tento nedoplatok čerstvý alebo sa postupne nabaľuje, či majú majetok, zamestnancov a v neposlednom rade, či sa o daňového dlžníka nezaujímajú súdni exekútori. Vzhľadom na to, že niektoré platby

neprichádzali, niektorým daňovým dlžníkom boli zaslané výzvy na úhradu nedoplatku. Tieto z daňového úradu odchádzajú spravidla tretí pracovný deň od vystavenia. Výzva dáva subjektu možnosť uhradenia nedoplatku v náhradnej lehote 15 dní, pričom je potrebné počítať s tým, že daňový subjekt si ju môže vyzdvihnúť aj posledný deň jej uloženia na pošte. Ak predpokladáme, že daňový dlžník si výzvu vyzdvihol na pošte v posledný deň jej uloženia, alebo že ju v odbernej lehote neprevzal a správca dane je v zmysle zákona o správe daní a poplatkov považuje za doručenú, potom podľa môjho experimentu 15-dňová náhradná lehota začína plynúť od 28.4.2005.

Ak by daňový subjekt nedoplatok uhradil v posledný deň tejto lehoty cez účet v banke, platba by bola v účtovníctve štátnych príjmov naúčtovaná 2.5.2005. Ak nie, správca dane by v tento deň mohol vystaviť výkaz nedoplatkov a odstúpiť nedoplatok na vymáhanie exekučnému oddeleniu.

Pre DIS by som navrhla vytvoriť zostavu, ktorá by dávala obraz o náraste daňových nedoplatkov podľa jednotlivých nedoplatkov - napríklad mesačne, zostavu daňových nedoplatkov podľa ich vzniku a bolo by v nej možné rozlíšiť nedoplatky odstúpené a neodstúpené.

Každoročne všetky daňové subjekty majúce zamestnancov sú v čase podávania daňových priznaní k dani z príjmov povinné podať aj hlásenie k dani zo závislej činnosti za predchádzajúce zdaňovacie obdobie. Toto hlásenie obsahuje vo svojej tretej časti aj všetky údaje o zamestnancoch, ktorí u nich v danom zdaňovacom období pracovali, vrátane ich rodného čísla, adresy, hrubej aj čistej mzdy, atď. . Daňový informačný systém nedokáže identifikovať a vyhľadať vo svojej databáze tieto údaje pre prípad, že takýto človek by mal na daňovom úrade evidovaný daňový nedoplatok. Pre daňový

informačný systém by som navrhla, aby bola do neho zapracovaná funkcia upozorňujúca správcu pri nahrávaní hlásenia k závislej činnosti, že je niektorý zo zamestnancov daňovým dlžníkom alebo spoločníkom právnickej osoby, ktorá má na daňovom úrade evidované nedoplatky. Táto funkcia by sa mohla prejaviť aj pri odstupovaní nového nedoplatku zo správy a exekútor by mohol mať možnosť vyhľadať si cez DIS ten daňový subjekt, pri ktorom tento človek pracoval. Týmto spôsobom by bolo skôr možné urobiť daňovú exekúciu na mzdu, alebo ak už u tohto subjektu nepracuje, aspoň od tohto posledného zamestnávateľa zistiť, na aký účet takémuto pracovníkovi v čase vyplácania mzdy zasielal peňažné prostriedky.

Tendencia informatizácie všetkých oblastí spoločenského života viedla spolu s potrebou spracovávaní väčšieho množstva údajov daňovú správu k využívaniu daňového informačného systému. Aby však mohol DIS plniť aktívnu úlohu v oblasti výberu daní, pri odhaľovaní daňových únikov a pri zamedzovaní rastu daňových nedoplatkov je dôležité, aby všetky zmeny osobitne legislatívne, boli do neho včas zapracovávané a aby bol prepojený aj s informačnými systémami všetkých relevantných orgánov a inštitúcií evidujúcich majetok a osoby.

Za účelom operatívnejšieho a rýchlejšieho zisťovania majetku daňového dlžníka a následného zabezpečenia nedoplatku záložným právom k zistenému majetku navrhujem prepojenie daňového informačného systému s inými informačnými systémami ako je doteraz možné.

DIS poskytuje údaje pre iné informačné systémy v zmysle platnej legislatívy. V elektronickej forme sú údaje odovzdávané štátnej pokladnici a poštovým úradom, odkiaľ sa aj preberajú do DIS.

V elektronickej forme poskytuje DIS dáta aj pre Sociálnu poisťovňu, pre zdravotné poisťovne, pre Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, pre Štatistický úrad SR, pre Ministerstvo financií SR a iné orgány a organizácie, čím sa odbúrала práca správcov dane, ktorí by museli tieto výstupy vytvárať.

Opačné prepojenie registrov ani výstupov z evidencie neexistuje.

K terajšiemu prepojeniu databáz navrhujem zabezpečiť poskytovanie údajov pre iné subjekty, ale aj preberať údaje, ktoré zvýšia efektívnosť činnosti daňovej správy a napomôžu odhaľovať daňové úniky, a to bez pracného manuálneho zisťovania údajov.

Problémy aktualizácie daňového informačného systému vyplývajú jednak z nedostatku finančných zdrojov, ale aj z krátkosti časového obdobia medzi schválením zákona a nadobudnutím jeho účinnosti. Stav v prepojení daňového informačného systému s inými systémami je zas ovplyvnený harmonizáciou existujúcich registrov a informačných systémov v SR a hoci boli v tejto oblasti v posledných rokoch prijaté určité kroky, dosiahnutý stav ešte nemožno hodnotiť uspokojivo. Neodkladne by sa malo vyriešiť najmä prepojenie daňového informačného systému s katastrom nehnuteľností a v druhej etape navrhujem realizovať, respektíve dokončiť prepojenie s obchodným a živnostenským registrom, s evidenciou držiteľov motorových vozidiel, sociálnou a zdravotnými poisťovňami.

ZHRNUTIE OPATRENÍ NA ZVÝŠENIE EFEKTÍVNOSTI
VYMÁHANIA DAŇOVÝCH NEDOPLATKOV

Pre zlepšenie prehľadnosti navrhovaných opatrení projektovej časti diplomovej práce zameranej na zvýšenie efektívnosti vymáhania daňových nedoplatkov som vypracovala ku každej skupine opatrení nasledovný prehľad.

Opatrenia na elimináciu vzniku a rastu daňových nedoplatkov

prostredníctvom médií výraznejšia propagácia funkcie daní	
intenzívnejšie upozorňovanie na termíny podania priznaní a zaplata daní určitú dobu pred zákonným termínom	
zameranie sa na opatrenia na zlepšenie morálneho podvedomia daňových subjektov vo vzťahu k daňovému úradu:	- bezplatná odborná pomoc - organizovanie konzultačných dní s osvetou na úrovni kraja alebo Slovenska pre každú oblasť činnosti podnikateľov z hľadiska účtovníctva a správy daní a v značnom časovom predstihu - uplatňovanie daňových zákonov na všetky daňové subjekty v rovnakom merítke - operatívne vybavovanie jednoduchých podaní subjektov
sprístupnenie ratingu na internetovej stránke DR SR	
zverejňovanie daňových dlžníkov doplnkovou formou -v regionálnej tlači od hranice 100 000,- Sk	

Opatrenia na zefektívnenie výkonu daňovej exekúcie

zefektívniť spoluprácu medzi správcami, kontrolórmí a exekútormi	- Kontrolóri by mali pri kontrolách, s predpokladaným nálezom, aktívnejšie pomáhať pri zisťovaní majetku a tiež viac využívať predbežné opatrenia na zabezpečenie predpokladaného nálezu - Správca dane by mal uplatňovať pri odstupovaní daňových nedoplatkov diferencovaný prístup - Exekútor by sa mal aktívne zaujímať o novo vzniknuté nedoplatky a tiež aj o to, u koho sa vykonáva daňová kontrola, kde sa predpokladá, vznik DN
všetky činnosti spojené s daňovým nedoplatkom by mal už od jeho vzniku vykonávať na DÚ exekútor	
dosiahnutie lepšej vybavenosti exekútorov výpočtovou technikou a pracovnými pomôckami (napr. software pri výkone exekúcie v teréne	- bezplatná odborná pomoc - organizovanie konzultačných dní s osvetou na úrovni kraja alebo Slovenska pre každú oblasť činnosti podnikateľov z hľadiska účtovníctva a správy daní a v značnom časovom predstihu - uplatňovanie daňových zákonov na všetky DS v rovnakom merítku - operatívne vybavovanie jednoduchých podaní subjektov

Opatrenia na zvýšenie efektívnosti vymáhania nedoplatkov z daňovej kontroly

po stanovení konkrétneho plánu daňových kontrol s príslušným ratingom – hodnotením daňových subjektov zabezpečiť, aby bol tento plán predložený aj exekútorovi daňového úradu	u evidovaných daňových dlžníkov kontrolór prispôsobí výkon kontroly a zameria sa aj na aktuálny stav majetku, priebežný stav hotovosti v elektronickej registračnej pokladnici, respektíve na účty daňového subjektu uvedené na faktúrach nenahlásené daňovému úradu
pri zistení predpokladu daňového nálezu kontrolórmí zmeniť prístup ku kontrole	- častejšie využívanie predbežných opatrení - aktívnejší prístup k zisťovaniu majetku
Zo strany správcov zabezpečiť prednostné sledovanie úhrad vyrubenej dane	

Legislatívne opatrenia

u daňových subjektov v konk. upraviť povinnosť uloženia sankcií len ku dňu vstupu do konkurzu	presadenie zosúladenia zákona o konkurze a vyrovnaní so zákonom o správe daní
jednoznačné stanovenie povinnosti určiť zodpovedné osoby za splnenie daňových povinností	- v zákone o správe daní a poplatkov, - v trestnom zákone
legislatívne zabezpečiť, aby konatelia s.r.o. ručili za záväzky celým svojím majetkom	- v obchodnom zákonníku
upraviť prísnejšie podmienky pre zápis do OR	- v obchodnom zákonníku
prinavrátiť správcovi právo prednostného uspokojenia daň. pohľadávok z konkurznej podstaty	- v zákone o konkurze a vyrovnaní
umožniť správcovi prednostné uspokojenie daň. pohľadávok z vydraženia vecí	- do exekučného zákona

Opatrenia na zefektívnenie využívania daňového informačného systému

vytvoriť zostavu, ktorá by dávala obraz o náraste DN
vytvoriť zostavu DN podľa ich vzniku za určité obdobie s rozlíšením, či sa jedná o DN odstúpené alebo neodstúpené
zapracovať do DIS funkciu upozorňujúcu pri nahrávaní hlásení k závislej činnosti, že niektorý zo zamestnancov je daň. dlžníkom alebo spoločníkom PO, u ktorej DÚ eviduje daňové nedoplatky
zabezpečiť prepojenie DIS-u s inými informačnými systémami

Spomínané návrhy na riešenie problémov pri výbere daňových nedoplatkov by podľa môjho názoru mali prispieť k eliminácii vzniku a znižovaniu, resp. spomaľovaniu ich rastu a zároveň k orientácii daňovej správy na hodnotenie súčasného stavu daňových nedoplatkov. Vyššie uvedený zoznam opatrení nie je v žiadnom prípade kompletný. Ide len o niektoré z možností, ktoré by mali dopomôcť k skvalitneniu práce daňových orgánov v oblasti vymáhania daňových nedoplatkov. Množstvo opatrení, ktoré sú v tomto smere potrebné, predpokladá vzájomnú spoluprácu daňovej správy a vlády pri tvorbe a uplatňovaní potrebnej legislatívy. A keďže počet oblastí, ktoré vyžadujú väčší či menší stupeň riešenia je stále vysoký, nie je možné očakávať, že by sa komplexné

vyriešenie problému rastu daňových nedoplatkov dosiahlo v niekoľkých nasledujúcich rokoch.

5 MOŽNÉ RIZIKÁ A PROBLÉMY S APLIKÁCIOU PROJEKTU DO PRAXE

Hlavným rizikom zmeny je vždy neprijatie tejto zmeny, nestotožnenie sa s jej cieľmi, filozofiou a očakávaniami. Za limitu úspechu považujem to, či sa podarí v zodpovedných pracovníkoch vyburcovať to správne pracovné nadšenie pre zmenu – lebo zvykové právo u mnohých pracovníkoch nepodporovalo doteraz kreativitu a aktivitu, ale skôr pasívne plnenie úloh.

V súvislosti so vznikom nových daňových nedoplatkov je možné predpokladať minimálne dve očakávateľné riziká, ktoré určite budú mať vplyv na celkovú výšku nárastu daňových nedoplatkov:

- možný radikálny nárast daňových nedoplatkov zo zvýšenia účinnosti kontroly /danej plánom kontrol na rok 2005 preferujúcim koncepčne kvalitu na úkor kvantity/ aj smerom k najproblémovnejšiemu daňovému subjektom (tzv. „biele kone“, mŕtve firmy a z toho plynúce tzv. doruby dane podľa pomôcok) a
- alternatívny nárast daňových nedoplatkov z titulu otvorenia hraníc SR novému silnému trhu Európy po vstupe SR do EÚ /od 1.5.2004/ vo väzbe na reťazcové (karuselové) podvody na DPH.

V súvislosti s projektom vymáhania daňových nedoplatkov, ktorý som navrhla vo štvrtej kapitole diplomovej práce rozčlením možné riziká a problémy s aplikáciou projektu do praxe podľa jednotlivých skupín opatrení.

Riziká a problémy s aplikáciou opatrení na elimináciu vzniku a rastu daňových nedoplatkov do praxe vidím pri poskytovaní bezplatného daňového a účtovného poradenstva v existencii profesných skupín –

auditorov a daňových a účtovných poradcov. V prípade, že by daňový úrad poskytoval daňovým subjektom odbornú pomoc bezplatne, došlo by k zníženiu počtu klientov u týchto skupín špecializovaných pracovníkov. Predpokladám, že daňové a auditorské komory by sami alebo prostredníctvom lobistických skupín vyvíjali tlak na ministerstvo financií, pod ktoré daňové úrady organizačne patria, aby sa takéto poskytovanie služieb daňovým subjektom zo strany daňových úradov neumožňovalo.

Problém v zavedení tohto opatrenia by mohol nastať aj v stanovení zodpovednosti v prípade nesprávneho usmernenia. Podmienkou zavedenia bezplatného daňového a účtovného poradenstva by v takomto prípade muselo byť vyškolenie kvalitných metodikov, ktorí by boli za nesprávne usmernenia zodpovední.

Riziká so zverejňovaním daňových dlžníkov od nižšej sumy nedoplatku prostredníctvom internetu alebo regionálnych tlačovín by mohli nastať v súvislosti s konfrontáciou so zákonom o ochrane osobných údajov. Pri zavedení tohto opatrenia, ktorým by pravdepodobne došlo k vyšším úhradám daňových nedoplatkov, je možnosť predpokladu vyvolania súdnych sporov z dôvodu porušenia zákona o ochrane osobných údajov.

Problém by mohol nastať aj pri sprístupnení ratingu verejnosti. Dôvodom by mohlo byť stanovenie objektívnych kritérií na určenie hodnotenia daňových subjektov. Ako príklad môžem uviesť, že v zlom ratingovom hodnotení by boli na jednej úrovni subjekt, ktorý si svoje daňové povinnosti bežne plní v zákonom stanovených termínoch, ale momentálne sa dostal do dočasnej druhotnej platobnej neschopnosti, má evidovaný nedoplatok 1 milión Sk a z celkovej daňovej povinnosti už 4 milióny uhradil a na druhej strane by bol subjekt, ktorý si svoje daňové povinnosti neplatí

permanentne, väčšia časť jeho nedplatku je z nelegálneho daňového úniku, ktorý mu bol zistený daňovou kontrolou a jeho daňový nedoplatok by bol tiež 1 milión Sk.

Opatrenia na zefektívnenie výkonu daňovej exekúcie a na zvýšenie efektívnosti vymáhania nedoplatkov z daňovej kontroly zavedením do praxe majú podľa môjho názoru vysokú mieru reálnosti a predpokladám, že by s ich zavedením do praxe nemali nastať žiadne výraznejšie problémy. Riziko pri zavedení diferencovaný prístup k daňovým nedoplatkom, respektíve daňovým dlžníkom v zneužívaní právomocí správcu dane, pričom by mohlo dôjsť k odsúvaniu úkonov smerujúcich k nútenému vymáhaniu daňových nedoplatkov.

Možným rizikom pri zavedení hmotnej zainteresovanosti daňových exekútorov percentom z vymoženej sumy by mohla byť nelojálnosť zamestnancov a špekulatívne konanie pri úhradách vysokých daňových povinností, ktoré by ešte neboli vymáhanými nedoplatkami daňových subjektov.

Riziká a problémy so zavedením navrhovaných legislatívnych opatrení do praxe v neexistencii politickej vôle na zmenu legislatívy umožňujúcej efektívnejšie vymáhanie daňových nedoplatkov.

Každý zamestnanec by mal poznať ciele daňovej správy ako celku, ale aj tie, ktoré sa týkajú útvaru na ktorom pracuje a v konečnom dôsledku bude poznať aj ciele vlastnej práce. Pracovné aktivity bude môcť smerovať aj na uspokojenie vlastných potrieb, pretože bude vedieť, že jeho kroky pomáhajú dosiahnuť želateľný výsledok celej organizácie. Úspech pôsobí ako pozitívny stimul a posilňuje

vlastné presvedčenie zamestnanca, že výsledky jeho práce sú dobré, čo ho stimuluje k opakovaniu úspešného správania sa, hneď ako sa objaví nová podobná úloha. Zámerom tohto projektu okrem jeho hlavného cieľa, ktorým je efektívnejšie vymáhanie daňových nedoplatkov aj dosiahnutie stavu, že práca každého zamestnanca bude zmysluplnejšia, efektívnejšia a produktívnejšia. Práca daňovej správy sa tak stane aj akceptovateľnejšou pre širokú verejnosť.

Závěr

Cieľom práce bolo na základe teoretických východísk analyzovať stav vymáhania daňových nedoplatkov a na tomto základe navrhnúť opatrenia na zvýšenie efektívnosti vo vymáhaní daňových nedoplatkov.

V prvej som sa zaoberala popisom teoretických východísk, definovaním základných pojmov súvisiacich s daňami a princípmi, na ktorých je postavená daňová sústava. Ďalej som sa v tejto časti zamerala na definovanie daňových nedoplatkov v súvislosti s platnými zákonmi, legislatívou upravujúcu vymáhanie daňových nedoplatkov a postup pri nútenom výkone výberu daní – daňovej exekúcii.

V druhej kapitole som opísala faktory, majúce vplyv na vznik a existenciu daňových únikov a analyzovala som príčiny vzniku daňových nedoplatkov. V tejto časti popisujem aj vývoj daňových nedoplatkov v Slovenskej republike od roku 2000 do roku 2004 a zamerala som sa aj na členenie daňových nedoplatkov podľa rôznych kritérií, ktoré odrážajú ich vývoj a môžu tak mať vplyv na ďalšie úkony správcu dane pri vymáhaní.

Hlavným cieľom mojej práce bolo na základe príčin vzniku daňových nedoplatkov a ich vývoja zistiť dôvody tohoto stavu a množstvo rezerv, ktoré vyplývajú z práce správcu dane. Na ich základe som vo štvrtej kapitole navrhla opatrenia, ktorých prijatie alebo zavedenie do praxe by mohlo dopomôcť k dosiahnutiu cieľa, ktorý som si v práci postavila, a to zefektívniť vymáhanie daňových nedoplatkov. Na základe výsledkov analýzy uskutočnej v predchádzajúcej kapitole som vo štvrtej kapitole navrhla opatrenia v oblasti podpory dobrovoľného plnenia daňových povinností, opatrenia a možnosti ďalšieho skvalitňovania činnosti daňových orgánov s orientáciou na zníženie evidovaného stavu daňových nedoplatkov, opatrenia na

zvýšenie efektívnosti vymáhania nedoplatkov z daňovej kontroly, legislatívne opatrenia a opatrenia na zefektívnenie využívania daňového informačného systému.

V piatej kapitole som identifikovala vybrané okruhy problémov, ktoré by mohli nastať pri zavedení mnou navrhovaných opatrení, sledujúcich zefektívnenie vymáhania daňových nedoplatkov.

Vzhľadom na to, že skúmaná oblasť daňových nedoplatkov je veľmi široká, nebolo možné na obmedzenom rozsahu diplomovej práce postihnúť všetky relevantné problémy. Snažila som sa preto zamerať na najvýznamnejšie činitele ovplyvňujúce výšku daňových nedoplatkov a v súlade so stanoveným cieľom diplomovej práce navrhnúť také opatrenia, ktoré by v konečnom dôsledku pri ich zavedení do praxe prispeli k zvyšovaniu efektívnosti vymáhania daňových nedoplatkov.

Na záver konštatujem, že ciele mojej práce som splnila.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] GRÚŇ, Lubomír. Dejiny daní, poplatkov a cla. 1. vyd. HOLOPRINT, 2000. 156 s. ISBN 80-967243-2-0.
- [2] KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 1. vyd. EUROLEX BOHEMIA, s.r.o., 2000. 231 s. ISBN 80-902752-2-2.
- [3] SCHULTZOVÁ, Anna. Daňovníctvo. 1. vyd. SÚVAHA, spol. s r.o., 2002. 226 s. ISBN 80-887275-3-7
- [4] GRÚŇ, Lubomír. Dane včera, dnes a zajtra. 1. vyd. Eurounion, 2001. 315 s. ISBN 80-889842-8-9.
- [5] SCHULTZOVÁ, Anna. Daňovníctvo. 1. vyd. Ekonomická univerzita Bratislava, 1995. 141 s. ISBN 80-225067-8-8
- [6] CZILLINGOVÁ, Jana kol. Daňová sústava. 1. vyd. EKONÓM, 1999. 189 s. ISBN 80-225-1166-8
- [7] Zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov
- [8] Trestný zákon
- [9] Šíbl, Drahoš. a kol. Veľká ekonomická encyklopédia. 2.rozšírené vyd. SPRINT – vydavateľská, filmová a reklamná agentúra Bratislava, november 2002. 967 s. ISBN 80-89085-04-0
- [10] Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok
- [11] Zákon č. 219/1999 Z.z., ktorý novelizoval zákon o správe daní
- [12] Zachar, Dušan. HESO - Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení október - december 2003. *INEKO* [online]. 2004, [cit. 2004-02-11]. Dostupný na WWW: <http://www.ineko.sk/aktu11022004.htm>.
- [13] Zákon č. 609/2003 Z.z., ktorý novelizoval zákon o správe daní
- [14] Vymáhanie daňových nedoplatkov z pohľadu zákona o správe daní a poplatkov. *Dane a právo v praxi*. [online]. 2000, č.13. 2004-12-21]. Dostupný na WWW: <http://www.sk-dane.sk/Aktuality/Clanky/clanok.php3?id=7>
- [15] Zákon č. 233/1995 Z.z., Exekučný poriadok.

- [16] Súhrnná informácia o činnosti DRSR za rok 2004. *MFSR* [online]. 2005, [cit. 2005-05-09]. Dostupný na WWW:

[http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/90cd1f7758ef872fc1256fba0037f2ab/\\$FILE/haehmgsjedqg20qbecpnn4rd0cdkm283f4039uqbedpnn6t394125482ja8g7ko90e9nmm81i60o38.doc](http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/90cd1f7758ef872fc1256fba0037f2ab/$FILE/haehmgsjedqg20qbecpnn4rd0cdkm283f4039uqbedpnn6t394125482ja8g7ko90e9nmm81i60o38.doc)

- [17] TASR. Daňové a colné nedoplatky vlni klesli. *Trend* [online]. 2005, [cit. 2005-05-09]. Dostupný na WWW:
http://www.etrend.sk/generate_page.php?page_id=48918

- [18] SITA. Daňové a colné nedoplatky 87,6 mld. Sk. *HN, denník o ekonomike a politike*, 2004, roč.XII., ECOPRESS, a.s. Bratislava. č. 71, s.13, ISSN1335-4701.

- [19] Priority pri vymáhaní daňových nedoplatkov. *DR SR* [online]. 2005, [cit. 2005-04-29]. Dostupný na Intranet DR SR/Všetky dokumenty/oblasť vymáhania daňových nedoplatkov/Priority pri vymáhaní daňových nedoplatkov

- [20] Projekty. *DR SR* [online]. 2005, [cit. 2005-04-29]. Dostupný na Intranet DR SR/Všetky dokumenty/oddelenie exekučného konania/projekty/ Strategický plán 2004-2008

- [21] BURÁK, Emil. Dve autority proti daňovým nedoplatkom. *HN, denník o ekonomike a politike*, 2004, roč.XII., ECOPRESS, a.s. Bratislava. č. 139, s.6, ISSN1335-4701.

- [22] Zákon č. 328/91 Zb. o konkurze a vyrovnaní

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

DN	daňové nedoplatky.
DS	daňový subjekt.
mld.	miliardy
DIS	daňový informačný systém
DR SR	Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky
DEK	daňové exekučné konanie
DPH	daň z pridanej hodnoty
PO	právnické osoby
FO	fyzické osoby

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Vývoj stavu daňových nedoplatků (mld. Sk)

Graf č. 2 Stav daňových nedoplatků v roce 2004

Graf č. 3 Vymožitelné daňové nedoplatky k 31.12.2004 (mld. Sk)

Graf č. 4 Nevymožitelné daňové nedoplatky k 31.12.2004 (mld. Sk)

Graf č. 5 Členění daňových nedoplatků podle druhu daně (%)

Graf č. 6 Vývoj vymožitelných daňových nedoplatků za ostatné 4 roky (mld. Sk)

SEZNAM TABULEK

tab. 1 Porovnanie vývoja vymožitelného DN za posledné štyri roky

